

Aylık Gençlik Dergisi

genç öncüler

146

Eylül '19

16. yıl

DOSYA DIŞI /

**Müşrikler Müslümanlardan
Korkmalıdır**

Yavuz Selim Sancak

Salih'e Giderken

Recep Ayık

Anlatı ve Anlayış

Talha Ulukır

Huzur Sokağı'nda Yas

Meryem Sena Öztürk

ARKA KAPAK /

Ezansız Semtler

Yahya Kemal Beyatlı

DOSYA /

**Eğitim Sistemini
Eğitmeliyiz**

Başka Bir Eğitim Mümkün Mü?

**Dini-Din Dışı Ayrımı Fikrinin
Tarihi Serüveni**

Dücan Demirtaş

**Genci Eğitmek İçin
Anlamak Gerekir**

Vahap Yaman

**Şemsettin Özdemir İle
Kur'an'ın Müfredat Oluşu Üzerine**

ISSN 1307-8283

Ederi: 15 Lira

KKTC: 17 Lira

Bu ezânlar ki şehâdetleri dinin temeli
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli

Mehmet Akif Ersoy

gençöncüler

Sahibi

Pınar Yayınları A.Ş. adına
Şemsettin Özdemir

Genel Yayın Yönetmeni

Uğur Demirel

Yayın Sorumlusu

Düccane Demirtaş

Yayın Kurulu

Düccane Demirtaş, Osman Zinnur Aksu,
Tuğba Şahin, Mahinur Özdemir,
Burak İdi, Halil İbrahim Şahin,
İbrahim Enes Bulut, Begüm Kitay,
Feyzanur Karaman, Meryem Sena Öztürk,
Ayşe Afife

Bu Sayıya Katkıda Bulunanlar

Düccane Demirtaş, Vahap Yaman,
Kübra Sultan Yağmur, Hatice Beyza Öztürk,
Mahinur Özdemir, Toleuzhan Galiyeva,
Mehmet Ali Özdemir, Recep Ayık,
Talha Ulukır, Mehmed Eşref,
Meryem Sena Öztürk,
Yavuz Selim Sancak,
Kaan Bilge Kutadgu

Grafik Tasarım

MAHALLE BASKICISI

@mahallebaskicisi

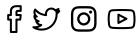
Bu dergi Kazancı Bedih dinlenerek tasarlandı.

Baskı

Şenyıldız Yayıncılık ve Matbaacılık
Gümüş Suyu Caddesi Işık Sanayi Sitesi
Numara: 19 C Blok 102 Topkapı / İstanbul
Tel: 0 (212) 483 47 91 - 483 48 23

genconculer.com

dergigenconculer@gmail.com
İskenderpaşa Mahallesi Yeşiltekte Sokak
Numara: 4/1 Fatih / İstanbul

Abonelik

Yıllık Abonelik | 6 Aylık Abonelik
180 Lira | 90 Lira

dergigenconculer@gmail.com

Hesap Numaraları

KuveytTürk
Eminönü Şubesi / Pınar Yayınları
Hesap Numarası: 8515535-4
IBAN: TR46 0020 5000 0085 1553 5000 02

Dergide yayımlanan yazılar yazarlarını bağlar.
Derginin görüşünü yansıtmayabilir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Eğitim Sistemini Eğitmeliyiz

Yeni Bir Eğitim Mümkün Mü?

Her sene yeni eğitim öğretim dönemiyle tartışmaya açılan eğitim sistemimizden şikâyetçi olmayan hemen hemen yoktur. Çünkü Türkiye'nin uzun zamandır teorik ve pratik düşünceye ayak uyduramayan efkâr umumiyesinin eksikliği, dönüp dolaşıp eğitim sistemine dayanırılır.

Yahya Kemal Beyatlı, "Biz mağlup olmuş bir medeniyetin çocuklarıyız," der. Tanzimat devrinden beri üzerimize aldığımız yenilgi psikolojisi, tekke ve zaviyelerin kapatılması ve dini-fenni ilimler ayrımının yapılması elbette bu yenilgi psikolojisini derinleştirmiştir. Kemalizm'in eğitim hayatını kapsayan otoriter tutumu; evde dini, okulda pozitivizmi öğrenen çocuklarda derin bir şizofreninin büyümesinin ve melez değerlerin ortaya çıkmasının önünü açmıştır. Ev ile okulun yıllar yılı ülkemizde çelişki içinde olması, eğitim ve öğretim sisteminin bozukluğu ve bozuk sistemi düzelterek kaliteli insanların yetişmemesi arasında doğrudan bir paralellik vardır. Eğitim sisteminin bir mecrada toplanıp yatağına ulaşması için tezatlardan arındırılmış duru bir zihne kavuşma ihtiyacımız her zamankinden fazla.

Fakat bir noktaya da ayrıca değinmek zorundayız. Orta sayfalarda okuyacağınız Şemsettin Özdemir ile yaptığımız röportajda hocanın söylediklerine kulak kabartmalıyız: Müfredatı uygulayacak kaliteli öğretmenler yoksa, en mükemmel müfredat bile fayda etmez. Kur'an muhakkak en mükemmel müfredattır. Ama ümmetin haline bakınca, en mükemmel müfredatın bile, uygulayıcıları olmayınca fayda vermediği görülmektedir.

Genç Öncüler dergisi olarak bu ay, bu coğrafyada iki yüzyıldır devam eden eğitim sistemi sorununu dosyaya taşıyoruz. Öğrendiğimiz bilginin kimin bilgisi olduğu, doğruyu ve güzeli kimin belirlediği, eğitim sistemindeki aksaklığın düzelme imkânı ve alternatif eğitim yolları dosya yazılarından.

Düccane Demirtaş dini-din dışı eğitim anlayışının tarihi serüvenini yazdı. Kübra Sultan Yağmur, okulsuz eğitimin imkânını sorguladı. Vahap Yaman, "Genci Eğitmek İçin Anlamak Gerekir" yazısını kaleme aldı.

Dosya dışı konularda Toleuzhan Galiyeva *İslam'a Kavuşma* yazı dizisinin sondan üçüncü metnini yazdı. Talha Ulukır sinema köşesinde yazılarına devam ediyor. Recep Ayık bu ay *Salih'e Giderken* adlı hikâyesiyle aramızda. *Gündelik Şeyler* köşesi de devam ediyor. Alıntı köşesinde bu ay misafirlerimiz *Süleyman Nazif*, *Peyami Safa*, *Cinuçen Tanrıkorur* ve *İsmet Özel*. Arka Kapak'ta ise *Ezansız Semtler* ile Yahya Kemal'i andık.

Genç Öncüler'in genç yazarları olarak gayemiz; toplumsal yaşamımızda karşılaştığımız iyilikleri, kötülükleri, kolaylıkları ve zorlukları, siz değerli okurlarımıza en anlaşılır şekilde aktarmaktır. Kadromuz, adaletle şahitlik vazifesini unutmuyarak yazılarını kaleme alma gayretindedir. Çünkü bu bize Rabbimizin vahiyle sabit kıldığı bir görevdir. Bütün sayılarımızı bu bilinçle çıkarıyoruz. Çalışmamızın hayırlara vesile olmasını diliyor, keyifle okumanızı temenni ediyoruz.

Genç Öncüler Yayın Kurulu

İçindekiler

04

Dini-Din Dışı Ayrımı Fikrinin Tarihi Serüveni
Düccane Demirtaş

22

Rus Dış Politikasının Arka Planı - 1
Çeviri; Düccane Demirtaş

28

Hakikat Çiçekleri'nden Seçmeler
Ali Emiri Efendi
Hazırlayan; Mehmet Ali Özdemir

08

Genci Eğitmek İçin Anlamak Gerekir!
Vahap Yaman

30

Huzur Sokağı'nda Yas
Meryem Sena Öztürk

12

Okulsuz Eğitim Mümkün Mü?
Kübra Sultan Yağmur

32

İlk İşimiz Yazımızı Geri Almak
Cinuçen Tanrıkorur anlatıyor

14

Ceza İnfaz İlköğretim Okulu
Hatice Beyza Öztürk

16

Kadim Bilge; Kâinat
Mahinur Özdemir

18

İslâm'a Kavuşma - 33 Yeni Bir Başlangıç
Toleuzhan Galiyeva

34

Şemsettin Özdemir İle Kur'an'ın Müfredat Oluşu Üzerine

40

Kara Bir Gün
Süleyman Nazif

42

**Müşrikler Müslümanlardan
Korkmalıdır**
Yavuz Selim Sancak

44

**Muhbirin Cenneti =
İstihbarat Devleti**
İsmet Özel

48

Anlatı ve Anlayış
Talha Ulukır

50

Nasihah Sayfası
Vahap Yaman

52

Salih'e Giderken
Recep Ayık

54

Vefa'ya Ağıt
Mehmed Eşref

56

Azınlık
Peyami Safa

58

**Yabancı Dil -
Türkiye'de Ramazan ve
Din Hayatı**
Peyami Safa

60

Gündelik Şeyler
Uğur Demirel

62

Çünkü
Çarşılardan Geçtim
Ülkü Tamer

63

Terkibi Bent
Ziya Paşa

64

Çatlayamadım
Kaan Bilge Kutadgu

Dini-Din Dışı Ayrımı Fikrinin Tarihi Serüveni

Dücan Demirtaş

Din-dışı ilim ayrımı; dini otoritenin, Batı özelinde Kilise'nin bilginin üzerindeki tekelinin kırılmasıyla başlamış olması muhtemel. Zira bağımsız araştırma ve inceleme yetisini Kilise'nin otoritesinden kurtarmak isteyen fikir adamları ve düşünürler, inancın, çağın gerektirdiği rasyonel muhakeme ve eleştirel yaklaşımını göz ardı ettiğini ve yine din adamlarının elinde sadece mevcut durumun meşruiyetine dönüştüğünü ileri sürüyorlardı. Yani kilisenin bilginin üzerindeki etkisinin kırılması demek, kendisine savaş açanların yalnızca entelektüel kaygılarını değil aynı zamanda toplumsal ve siyasi arzularını da açığa çıkarıyordu; bilginin meşruiyet temeline dayanan siyasi ve toplumsal nüfuzu olan yeni meşruiyet kaynakları yaratmak. Araştırma ve bir ilim sahası içerisinde derinlemesine inceleme yapmanın sırf kendisine yönelik bir hedefinin olması, entelektüel bir gayeyi kendisini yönlendiren her şeyden bağımsız şekilde koruması belki de çok dar bir çerçevede ve çok az kimse için gerçekçidir. Bu yüzden şimdi anladığımız üzere dindışı bir ilim ve bilim ayrımı muhtemelen özellikle Batı Avrupada baş gösteren siyasi çekişmelerin bir ürünüydü. Fakat tam aksini Orta Çağ İslam dünyası için söylemek de müm-

kün değildi. Yani tüm ilim veya bilimlerin İslami veya gayri İslami olması gibi bir ayrımın olduğunun veyahut dinin yaşamın her zerresinin rasyonel izahatını barındırdığına dair düşüncesinin Müslüman ilim ve bilim adamları tarafından paylaşıldığını söylemek de pek gerçekçi olmayacaktır. Bu açıdan bakıldığında bugün sahip olduğumuz dini-gayri dini ilim ayrımı fazlasıyla çağdaş bir kaygının ürünü gibi gözükmektedir.

Belki de bu konuda popüler olan iki akımın eleştirisi yapılabilir. Birincisi dini, rasyonel olan her şeyin karşısında konumlandırarak ve dinin otantikliğini rasyonel kriterlerle yargılayanlar; ikincisi ise aynı rasyonel kriterlerle dinin modern çağın otantiklik gereksinimlerini temin etmede ne derece uyumlu olduğunu ispata kalkışanlar. İlki dikkate alındığında akli kriterlerin, insanın entelektüel ilerlemesinden çok ekonomik refah ve toplumsal gelişimin teminatı olduğu bir bağlamda dini otoriteye karşı bir zemin olduğu görülebilir. Zira kilise, kabaca insanları kitap okumaktan ve bilgi sahibi olmaktan alıkoyup bağnazca bir tutumu sergilemekten ziyade içerisinde Avrupa'daki toprakların büyük bir kısmına sahip olduğu kapalı derebeylik rejimini ve hanedanların sonu gelmez karmaşık mücadelelerindeki meşruiyet zeminini temsil ediyordu. Basitçe kiliseyi bilginin düşmanı ve cehaletin merkezi olarak tanımlamak gerçekçi bir temele oturmamaktaydı. Zira Orta Çağ boyunca Avrupa'da bilginin üretildiği ve kaydedildiği merkezler kiliselerdi ve erken modern dönemin sonlarına dek entelektüellein ve düşünürlerin muhalif fikirlerinde dahi kilisenin temin ettiği bilginin üzerindeki dini tonlama mevcuttu. Dahası, evrim okullarının amansız bir şekilde dinin kökeni ve gelişimi üzerine çalışmalar ortaya koydukları 19. ve 20. yüzyılın korkunç etkisine

Araştırma ve bir ilim sahası içerisinde derinlemesine inceleme yapmanın sırf kendisine yönelik bir hedefinin olması, entelektüel bir gayeyi kendisini yönlendiren her şeyden bağımsız şekilde koruması belki de çok dar bir çerçevede ve çok az.

karşı iddia edildiği gibi böylesi bağınaz bir kurum, kilisenin, varlığının esamesi bile okunmaması gerekirken Katolikler de dahil tüm Hıristiyan mezheplerinin misyonerleri evrim okulunun teorilerini çürütecek delil ve bulgular toplamak için Kuzey Amerika'dan Afrika'ya, Güneydoğu Asya'dan Avustralya'ya dolaşıyorlardı. O halde denilebilir ki kilisenin rasyonel bilgi ve eleştirel aklın önünde entelektüel bir prensiple durduğunu iddia etmek ve dindışı bilim sahasının da bu maniyeye karşı üretildiğini söylemek gerçekçi olmayacaktır. Aklın karşısında din değil, toplumsal ve ekonomik ilerleme gereksiniminin karşısında dönüştürülmesi uzun ve pahalıya mal olacak bir kurum, kilise vardır. Dini düşünce, kilisenin siyasi meşruiyet temin eden kısıtlı halkasından kendisini kurtararak yeni çağdaki muazzam ekonomik ve toplumsal gelişmelere ve bu gelişmelerin rasyonel prensiplerine ayak uydurmalı, tezahür biçimini değiştirmelidir. Kilisenin kurumsal kimliği entelektüel olarak rasyonel kriterlere dayanmalı fakat daha da ve hatta en önemlisi kilisenin sahip olduğu devasa gayrimenkul varlığı, devletler üzerinde gücün meşruiyetini temin eden kutsal otoritesi ve popüler bilginin üzerindeki mutlak yorumu mini-

mize edilecek şekilde dönüşmeliydi, zira aynı zeminin bir yüzyıl daha devam etmesi mümkün değildi. Böyle de oldu, kilise mensupları inançlarını kurumsallığın katı kaidelerinden bağımsız şekilde rasyonel temellerle yeniden yorumladılar. Vatikan'daki koltuğundan hanedanlıkları yönetme yetkisi verilen Papalık'ın siyasi otoritesi ilk önce diğer mezhepler arasında paylaşıldı ardından tamamen sembolik bir söylemle kısıtlandı. Son olarak ise mevcut kadim düzeni çalkantılı bir terörle sallayan aşağı sınıftaki insanlar popüler bilgiyi kendi hedef ve çağdaş düşüncelerini yaratmak için tekellerine aldı. Kilise Avrupa topraklarının çok büyük bir kısmına yayılmış gayrimenkullerini, devletler üzerindeki mutlak siyasi meşruiyetini ve sıradan insanların popüler inançlarını şekillendirme kabiliyetini tedrici bir şekilde modern çağın yaratıcılarına varlığını devam ettirebilme pahasına bırakmak zorunda kalmıştı ve bu süreç belki de dört yüz yılı aşkın sürmüştü.

Bahsi geçen bu ilk yorum Avrupa'nın tecrübesiydi ve çoğu kez Avrupa dışı tecrübeler için paylaşılmayan bir örnekti. Akıl, Orta Çağ İslam dünyasında imanın karşısında ya da imanın otantikliğinin bir kriteri olarak belirmemişti. Zira devletten bağımsız şekilde var olan dini bir kurumsallık ve otorite İslam dünyasında paylaşılmayan bir tecrübeydi. Belki bu biraz daha açılması gereken bir nokta olabilir. Orta Çağ İslam aklında ya da biraz daha geriye, Hz. Peygamber'in zamanına döndüğümüzde dinin ve dini düşüncenin toplumsal yaşamın içerisindeki her tür kurumsallaşma, devlet, cemaat, mezhep vb. kadar şahsi yaşantı için de doğal bir fenomen olduğu, otantiklik kriterinin ise kendisini yorumlayan kimsenin gayesiyle ne denli örtüşebildiğiyle ilişkili olduğu fark edi-

lebilir. Yani dini-din dışı diye bir anlayış ortada yoktur. Her şey dinidir. Fakat her şeyin dini olması, dini içeriğin insanın sahip olduğu her şey hakkında bir “bilgi içeriği” olduğu anlamına gelmiyordu. Zira bilgi değişken bir şeydi ve inancın otantikliği ise akli unsurlar kadar onu ele alan kimsenin pratik gayeleriyle uyumlu da olabilirdi. Böylesi bir durumda bilginin kritiği, “doğruluk” ve “yanlışığ”, alimler ve fakihler tarafından Kuran ve Hadis’ten çağlar boyu çıkartılan toplumsal yapının düzen ve istikrarına dayanıyordu. Akli prensipler sadece kendilerine erişilmek istenen hedefler değildi; akıl bilgiyi pratik bir gaye için yorumlar ve onu ele alan kimsenin hedefine nasıl ulaşacağına yardım ederdi. Bu yüzden bir ilim alanında çalışmanın ve bilgi üretmenin yegâne gayesi, ulema ve fakihlerin Kuran ve Hadis’ten yararlanarak yaptıkları toplumsal maruf ve siyasi düzeninin teminiydi. Dini düşüncenin yegâne argümanı bu hedeflerle uyumlu, pratik ve insanlar için uygulanabilir olmaktı. Bu sebeple akıl, dinin fayda gözetten yorumunun ötesine çıkmadı. Aksine her mezhep ve siyasi otoritenin uleması, dini düşüncelerini toplumsal dönüşüm ve politik rekabette ilerlemenin bir vasıtası olarak kullanıyorlardı. Yani doğru, yanlış, iyi ya da kötü gibi bir yargıda bulunmaksızın denilebilir ki Orta Çağ İslam zihninde din dışı bir alan anlayışının olması mümkün değildi. Müslümanların en büyük askeri fetihlerini, ilmi ve teknik gelişmelerini gösterdikleri bir dönemde dahi akli unsurlarla bağdaşmayan dini inanç veya şimdiki ithamlarla hurafelere sahip olması bu durumu çok iyi açıklar. Çünkü din, otantikliğini sırf kendisinin hedefi olan rasyonel bir entelektüelliğe değil, insanların pratik fayda ve yararlarını gözetten temellere borçluymuştu. Din, ilerlemenin, toplumsal istikrar ve ekonomik refahın tesisinin yekûnunun sürdürülebilir biçiminin yegâne yorum unsuruydu. Bu yüzden Avrupâda geri kalmışlığın popüler söylemi “dinin karanlığında tutsak kalmak” olarak dile getirilerken İslam dünyasında “dinden uzaklaşmak” olarak ifade edilmiştir.

Şu an sahip olduğumuz ilk popüler söylem ise maalesef Osmanlı modernleşmesinin Kema-

list modernleşme tarafından bertaraf edilmesi sebebiyle literatürümüzde baskın olmuş vaziyette. Osmanlı’nın son dönem padişahları ve modernist aydınları başarılı bir şekilde aklın çağdaş düşünce, toplum ve birey üzerindeki gereksinimleri temin etmek için dini söylemi kullanmada başarılı olmuşlardı. Söz gelimi, Abdülhamid modern dönemlere has şekilde kamu yararı gözetten her yeni kurumsallığı (hastane, üniversite, mektep, yol, yetimhane vb.) toplumsal yarar ve siyasi istikrar gözetten dini fayda tonlamasıyla birlikte tesis ediyordu. Hasta insanların iyileştirilmesi, ilmi ve teknik donanımına sahip nesillerin yetiştirilmesi, şehirler, köyler ve kasabalar arasında yolların birleştirilmesi ve sınırsız insanların korunması modern devletin popüler kamusal hedefleri olduğu kadar Abdülhamid tarafından dini bir faillikle de icra ediliyordu. Tüm bir ümmetin başı, babası olan, devletin meşru lideri, halife, tebaasını gözetiyor, ihtiyaçlarını gideriyor, düşmana karşılık hazırlık yapıyor ve Allah’ın kendisine emrettiği üzere toplumun arasında düzen, hak ve hukuku tesis ediyordu. Aydınlar, dini elitler ve ulemanın bir kısmı da aynı fikirdeydi: modernist İslam, tıpkı Orta Çağ’da tecrübe edildiği gibi dini söylemin çağdaş bağlamda yarar gözetten en ideal ve uygulanabilir yorumuydu. Bir ulusun ilerlemesi, yeni keşifler ve icatlar yapılması, toplumsal düzen ve istikrar, refah ve saadet, muazzam ordular, şanlı fetihler, ideal yargı, yürütme ve yasama aygıtları, bir milleti bir arada tutan uhuvvet ve ulusal değerler dinin fayda gözetten yorumu olmaksızın var olamazdı. Afgani bu düşüncenin en heyecanlı müdavimiydi, peki diğerleri farklı mıydı? Hayır, Tunus’tan Rusya’ya kadar neredeyse tüm modernist Müslüman düşünürler heyecanla aynı fikri savunuyorlardı: Müslümanların kendilerine ait modernleşme serüvenlerini. Bu serüvene dair çok uzun şeyler yazılabilir ama belki de boyutunun ne derece ciddi olduğunu göstermek için Ali Suavi’nin 19.yüzyılın ortasında kökenini dört halife ve Hz. Peygamber’in uygulamalarıyla bağdaştırdığı “İslami Demokrasi” çağrısını ve Afrika’daki Müslümanları birleştirecek bir devlet hayalini hatırlatmak kâfi olacaktır, aynı zamanda kendisinin ulema kökenli olduğunu da not etmekte fayda var.

Bahsi geçen din-din dışı ayrımı ise Kemalist modernleşmenin Osmanlı modernleşmesinin yerini almasıyla başlıyor gibi gözükmemekte. Bu sürecin yıkıcı unsuru sadece dini söylemin fayda gözetten tüm unsurlarıyla modern politikaların meşruiyet kaynağı olmaktan çıkarılması değildi, daha da korkuncu, belki de 21. yüzyılın başına dek devam edecek travmanın sebebi, Kemalist modernleşme tecrübesinin popürleşmesinin sadece devlet aygıtlarını ve sermayeyi yeni ele geçiren sınıfın statüsüne dönüşmesi. Yani modernleşmek Cumhuriyet’in tesisinden kısa süre sonra Osmanlı saray ve bürokrat elitlerinden ve gayrimüslimlerden temizlenen devlet kademeleri ve sermayenin “millileştirilmesi”ni, seksen yılı aşkın sürecek ve “modern” ve “çağdaş” olma söylemini mevcut kazanımlarını korumanın bir meşruiyetine dönüştürecek Ke-

malist vesayet takip edecekti. Halbuki sayılı devlet adamları, bürokratlar ve entelektüeller dışında bu yeni sınıf içerisinde modernleşmenin pratik numelerini üzerinde gösteren hiç kimse yoktu. Aksine bu sınıf popüler olarak görünüşte çağdaşlığın belirtisi olan her şeyi üzerinde gösteren fakat modernleşmeye dair bilgi ve faaliyeti olmayan kof cahiller olarak tanımlanır. Bu popüler kanaat gerçekten ilginç, fakat yerinde gibi gözüküyor. Gerçekten de popüler fayda gözeten modernleşmenin dini söylemini kati şekilde reddeden, onu bağnazlık ve gericilikle suçlayan Kemalist modernleşme seksen yıl içerisinde Türkiye'yi "muasır medeniyetler" seviyesine ulaştıracak çok az şey yapmış fakat dikkatli şekilde her seferinde sermaye ve bürokrasi üzerindeki denetimini kontrol etmeyi başarmıştır.

Muhtemelen devletin olduğu kadar bilginin de içerisinde "din dışı" alanın yaratılması Osmanlı modernleşme tecrübesinin yerini Kemalist modernleşme tecrübesine bıraktığı bir döneme denk geliyor olmalıdır. Kemalizm mümkün olduğu kadar sert şekilde dinin meşruiyet ve motivasyon kaynağı olmadığı batı benzeri sert bir dönüşümü arzuluyorlardı, zira onlara göre Osmanlı modernleşmesi başarısızdı ve kısa bir zaman içerisinde bir sömürge veya mandaya dönüşmek umulan bir durumdu. Ayakta kalmak için başarılı olan batı modernleşmesine tam intibak ve eskinin tam imhası gerekiyordu. Dinin mümkün olan her toplumsal alandan ve devlet gibi kurumsallıklardan dışlanması, yenilginin, yozlaşmanın ve çöküşün sebebinin İslam'ın çağdışılığı olduğu, içerisinde canavarca çizilmiş şeyhlerin olduğu karikatürler ve yine içerisinde dindarların ve hocaların bağnaz olduğu kadar iki yüzlü ve her türlü pisliğin kaynağı olarak tasvir edildiği Cumhuriyet romanları vasıtasıyla yeni elitler, sermaye sahipleri ve bürokratlar arasında popülerleşmişti. Bu sayede "din dışı" saha, geçmişteki tecrübesini göz ardı eden yeni statükonun topu sürekli kendi istikbali etrafında çevirdiği bir alana dönüşecekti.

Genci Eğitmek İçin Anlamak Gerekir!

Vahap Yaman

Gençlik, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir. Gençlik, çocukluk ile erişkinlik arasında bir köprüdür. Genç için çocukluk dönemi geride kalmıştır fakat henüz yetişkin de değildir. Bu yüzden gençlik çağı bir belirsizlik ve arayış devresidir. Yön ve hedefin arandığı, meslek ve ailevi rollerin üstlenilmesi için gerekli kişilik özelliklerinin kazanılmaya çalışıldığı, bireysel hareket etmeye başlanıldığı bir dönemdir.

Gençlik çağı topluma karışma çağıdır. Bu dönemde genç evden kopar, çevreye yönelir. Bu dönemde gencin kimlik problemi vardır. Genç bu geçiş döneminde hayallerin, tutkuların, idealizmin, kendi yaş gruplarının, değerler sisteminin etkisindedir. Genç, özgürlük ve özgür davranma -ne demekse- arayışı içindedir. Topluma kendini ispatlamak durumundadır. Yaptığı atılım ve girişimlerin engellenmemesini ister.

Gençlik dönemi, hareketli bir dönemdir. Bu dönemde gence duyguları hâkim olduğu için acele, düşünmeden, çabucak karar verir. Bu nedenle kolaylıkla yanlış yapma ve hataya düşme ihtimali vardır. Gençlik, enerji dolu ve hareketli bir dönemdir. Genç sahip olduğu enerjiyi harca-yabilecek için daha çok harekete ihtiyaç duyar. Birçok meseleyi çözebilecek heyecan, dinamizm ve fiziksel beceriye de sahiptir; kendisine fırsat verildiğinde çok önemli başarılarla imza atabilecek yeteneğe sahip bulunmaktadır.

Bu dönem gencin enerjik, atak, hislerle davranma çağı olduğu için isyankar, bilgiçlik taslama duyguları, otorite kabul edilme istekleri ön plandadır. Bu dönemde ana-babanın öğütlerinden ve karışmalarından usanan genç, kendini dışarı atar. Evinde anlaşılmadığını, kendisine değer verilmediğini, çocuk gözüyle bakıldığını sanan genç için arkadaş grubu bir kurtuluş, bir sığınaktır. Ergenlik çağı gencin sorgulama çağıdır, aynı zamanda bu çağıdaki genç yoğun bir değişim sancısı içindedir. Fikirleri, davranışları sık sık değişir.

Bu yaş grubu gençler aşırı koruyucu-himayeci bir yaklaşımdan rahatsızlık duyarlar. Bütün ihtiyaçları birileri tarafından karşılanan genç ileriki yaşlarda sorumluluk almakta zorlanabilir. Gençler arasında şiddet, kaba davranış, sert hareketler sıkça görülebilir.

Gençler, bu dönemde haz odaklı bir yaşamın içine hızla çekilmektedir. Gençler çok yanılırlar. Sevgide de nefrette de aşırıya kaçarlar. Her şeyi bildiklerini sanır ve onun için yanlışlarında bile direnirler. Gençlik çağı evden kopma, topluma ve çevreye açılma dönemidir. Bu dönemde gence evi dar gelir. Ana-babanın öğütlerinden ve kendisine karışmalarından bıkar, soluklanabildiği, özgür davranabildiği yer, dışarı ortamdır diye düşünür, kendini dışarı atar. Toplum içinde düzgün ve iyi bir yer edinemeyen, genç geleceğinden de umudunu keser topluma sırt çevirir.

Genç, herkesten farklı olmak ister, bu dönemde duygular yoğunudur ve sürekli dalgalanma gösterir, yani iniş-çıkışıdır, bu yönleriyle genç kendisini ispatlama, kendisi olma gayreti ve çabası içindedir. Gençlerde genelinde kurallara karşı bir tepki vardır. Tutarlılık gençlerin çok örselediği davranış şeklidir. Gençler, yaşları gereği, tartışmaktan ve çekişmekten, gereğinden fazla konuşmaktan büyük zevk alırlar. Gençliğin kimlik ve kişilik konusunda önemli sıkıntıları vardır. Modern hayat gence, özgürlük adı altında, sorumluluktan uzak, istediğini istediği zaman yapan, hesap vermeyen, sosyal ilişkilerini ve arkadaş çevresini sanal ortamla sınırlayan, anlık zevk ve eğlence düşkünü, başarıyı zahmetsiz elde etmek isteyen, geleceğini sadece para kazanmak olarak planlayanlar olmalarını önermektedir. Gençler genellikle kendilerine doğrunun ve yanlışın ne olduğunu anlatsa dahi, onu bizzat tecrübe etmek ister.

Aile kendi yapamadığını gençten istememelidir.

Gençlerdeki dalgalanma, gençleri yetiştirmekle görevli olan ailelerin kendilerini yetiştirmemelerinden, onlarla yeterince ilgilenmemelerinden kaynaklanmaktadır. İnançsız evlerde, bilinçsiz aile ortamında yetişen genç kimlik ve davranış sorunu yaşar. Aileler, hayal edip de yapamadıklarını gençlerden bekler, onları kabiliyetlerinin ve ilgilerinin olmadığı alanlara yönlendirebilir. Bu tip gençler aileyle, çevreyle sürekli çatışır. Başarılı da olamazlar. Ailelere gençlerin ilgilerine göre eğitim aldirmalarını öğütlemek gerekmektedir. Gençler, gerek ailede, gerekse toplumda dini konuda yeterli destek bulamamaktadırlar. Bir de modern hayatın çekiciliği, İslam'ı öğrenme ve yaşamada gençleri zorlamaktadır.

Bu yaş grubu gençler çevreleri tarafından fark edilmeyi istemektirler. Her şekilde kendini ispat etmeye çalışmaktadırlar. Kimi zaman çok konuşarak kimi zaman anormal şekilde gülerken kimi zaman kendini anlatarak kimi zaman da alakasız şeyleri paylaşarak dahi gösterebilmektedirler. Aileleri ile ilişkileri ciddi anlamda kötüdür. Birçok şeyi ailesinden gizli yapmaktadırlar. Günlük hayatta dert edindikleri şeyler oldukça basit şeylerdir. Gençler bu dönemde yapmış oldukları yanlışlıklardan dolayı kınanmayı sevmezler. Gençlerin, dini, sosyal ve siyasal faaliyetlerde aktif hale getirilmeleri sağlanmalı, öğrendiklerini bu faaliyetlerle sahaya yansıtılmalarına vurgu yapılmalıdır.

Gençlere istikbalimizin teminatı sizlersiniz diyerek aşırı taleplerde bulunmak ve yapamayacakları görevleri üstlenmelerini istemek veya gençlerden sadece sürekli şikayetçi olmak ailenin ve toplumun alışkanlıkları arasındadır. Gençlik döneminin bir kimlik arama, sorgulama ve değer sistemine kavuşma dönemi olduğu unutulmamalıdır.

Yukarıdaki satırlarda anlatıldığı üzere bir gençlik dönemi analizi yapılmıştır. Bu analizden hareketle gençle temas kurmada problem yaşamamak ve onların kimliklerinin kazanılmasına yardımcı olmak üzere bazı tecrübelerimi de aktarmak istiyorum. Umarım faydalı olur.

Nasıl ve ne şekilde temas kurulmalı?

Söylenenle uygulananlar arasındaki çelişkinin başarının düşmesine sebep olduğundan hareketle, aile ve eğitimciler, gençlere anlattıklarını özellikle kendileri kesintisiz yaşamalıdır.

Gençler, modern hayatın kendilerine sunduğu seküler hayat tarzı ile aileden gelen dini kültür ve geleneklerin çatışmasını yaşamaktadır. Gençlerin yaşadığı bu ikilem göz önünde bulundurulmalıdır.

Gençlerin, inançlarına bağlı, sorumluluk sahibi, çevrelerinde sevilen, odak merkezi insanlar olmaları teşvik edilmelidir.

Gençlerin Müslüman kimlik sahibi olmalarına destek ve öncelik verilmelidir. Kimlik oluşumunun Allah'a karşı kullukta belirleyiciliği sıkça hatırlatılmalıdır.

Gençlere, dinin bilerek tercih edilen bir değer olduğu, dinden haberdar olmanın başka, dindar olmanın başka olduğu prensibi iyi kavratılmalı ve tercihlerini bilerek yapmaları ve dinde derinleşmeleri hatırlatılmalıdır.

Haram ve helal sınırlarının çokça karıştığı günümüzde, gençlerin haram ve helal sınırlarına dikkat çekilmeli, haram alanlara asla girmemeleri, modern hayatın tuzaklarına düşmemeleri tembih edilmelidir.

Gençlerin ilgi ve kabiliyetleri keşfedilmeli, yetenekleri doğrultusunda toplumun değiştilmesinde görev alabilecek konuma gelmeleri teşvik edilmelidir.

Gençlere aynı hassasiyeti paylaşan sosyal çevrelerle, ortak amaçlı çalışmalar yapmalarını, çalışmalarda uyumlu olmalarını anlatmalıdır.

Gençlik sorunları teorik ve pratik bir şekilde planlanmış, sürekli ve planlı bir eğitimle giderilebilir. Bunun için donanımlı ve birikimli insanların birlikteliğine ihtiyaç vardır.

Genç eğitimi, şekilcilikten arındırılmış ve içselleştirilmiş olmalıdır. İçselleşmiş bir eğitimde, genç kendisini eğiticisi ile özdeşleştirir. Sevgi ve samimiyetle geliştirilen ilişkiler, daha işlevsel ve daha etkili olduğundan gencin değişimi ve sorumluluk alması kısa sürede gerçekleşir.

Eğitim, öncelikle gençlerin davranış değişimini öncelemelidir.

Gençler farklı olmak için çabalamaktadır. Ancak medya onları farklılaştırmak vaadiyle aynıleştirmektedirler. Eğitimlerde gençlerin yetenekleri keşfedilmeli; bu durum gençlere hissettirilmeli ve yetenekleri ile farklılıklarını ortaya koymalarına yardımcı olunmalıdır.

Gençlik döneminin, eğlence, heyecan, haz odaklı bir süreç olduğu dikkate alınarak gençlere bu ihtiyaçlarını meşru yollardan gidermeleri, yasak ve haram alanlara bulaşmamaları anlatılmalı, meşru alanlar meydana getirilmelidir.

Gençlik dönemi zor ve kaygan bir zemindir. Gencin değişim sürecini sabırla ve kesintisiz sürdürmesine yardımcı olmalıdır. Sürekli eğitimin değiştirmeyeceği kimse yoktur.

Eğitimlerde temel inanç konuları öncelenmelidir. Daha sonra davranış değişimini önceleyerek kılık kıyafet temizliği ve düzgünlüğü, saç sakal bakımı, tesettür, hürmet, paylaşım, görev üstlenme, işten kaytarmama, laubali davranmama, küfürlü konuşmama, kadın erkek ilişkilerinde sınırları zorlamama, küçükleri ve zayıf olanları koruma, başkalarının zayıf yönlerini araştırmama konuları işlenerek kimlik inşasına öncelik verilmelidir.

İbadet, gençlerin hayatında yeterli derecede kendilerine yer bulamamakta, oysa iman etmekle kabul edilen İslami değerlerin, ibadetlerle hayatta yaşanılır kılınması gerektiği, namaz, oruç, zekât, tevbe, dua gibi konuları gençlerin ıskalamaması vurgusu yapılmalı, Dinin; iman, ibadet ve ahlâk esaslarından oluştuğu ve bu bütünlüğün hiçbir zaman bozulmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

Eğitimin bir süreç olduğu, ilk basamak eğitimden, olgunluğa giden bir yolda gereği kadar bilginin, gerektiği şekilde verilmesi gerektiği asla unutulmamalıdır.

Taklitçilikle ve ezbercilikle dindar olunmaz. Genç için din bilerek tercih edilen bir değer olmalıdır. İlişkilerde gençlerin dini hayatlarını bilerek ve isteyerek inşa etmelerine destek vermelidir.

Gençlerle işi olanların gerek davranış gerek ibadet gerekse kıyafet konularında örnekliklerini asla unutmamalıdır. Cetvel eğri ise çizgi doğru olmaz prensibi asla unutulmamalıdır.

Gençlerin örnek alabilecekleri modeller, medya kanalıyla önlerine konan, çoğu zaman da ahlaken düşük tiplerdir. Gençler kendileri için popüler kişileri örnek olarak almaktadırlar. Gençlerle ilişkide iyi bir model olmalı, ayrıca İslam tarihinden model kişilikleri hayatlarıyla örneklemelidir.

Bu yaş grubundaki gençlerin gündeminde kız-erkek ilişkileri oldukça fazla yer edinmekte, haram helal kavramları da örselendiği için zaman zaman olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Her iki cins için de sınırların aşılmasına ısrarla vurgu yapılmalıdır.

Kendisini Müslüman olarak adlandıran gençlerde bile imanın eylemsel şekli olan ibadetler göz ardı edilmekte, özellikle namaz kılma alışkanlığı ortadan kalkmaktadır. Günahın imanla amel arasındaki bağın kopmasından kaynaklandığını, sadece inandım demenin yetmediğini, inandığı şeylerin hayat tarzına yansımaları gerektiği vurgusu göz ardı edilmemelidir.

Okulsuz Eğitim Mümkün Mü?

Kübra Sultan Yağmur

*Fotoğraf:
Pink Floyd'un
Another Brick In The Wall
klibinden.*

Eğitim denilen mükemmellik, okul başlığı altında sadece dört duvara, belirli insanlara sığdırılmalı mı? Çoktan seçmeli hayat, hiçbirini okumadığımız ama yazarlarını ezberlediğimiz edebiyat eserlerini listeye sıralarken, yaptığımız her fizik kimya işlemi popüler mesleklere adım atmak için aşılması gereken basamaklar olmaktan öteye gidemedi. Peki, hâl böyle iken okula ve bu eğitim-öğretim sistemine ihtiyaç var mı? Toplumun her kesiminden insanlar eğitim-öğretimin bu şartlarda devam etmeyeceğinin farkında fakat günümüzde her şey hızla değişirken sınıf ortamlarının, öğretmen ve öğrenci tanımının halen değişmemiş olması manidardır. Bu cümlelerden sonra insanın aklında okulsuz eğitim yöntemi canlanmıyor değil. Bir proje için okulsuz eğitim gören çocukları gözlemlemiş biri olarak okulsuz eğitimin öğrenmeye farklı bir yaklaşım getirdiğini söyleyebilirim. Peki, nedir bu okulsuz eğitim? Merkezinde okulun olmadığı geleneksel eğitimin dışındaki eğitim yöntemidir. Aslında günümüzde internetten alınan eğitim ile hayatımıza yavaş yavaş girmeye başladı. Bu eğitim modeli ihtiyaca yönelik olduğu için başarı oranı yüksek. Zaten günümüzdeki büyük şirketlerin başındaki kişilerin okulları terk

edip kendi ihtiyaçlarına göre eğitim almaları bence bunun en güzel örnekleri. Bunun dışında çocukların benliği üzerinde çok fazla etkisi var. Mesela çocuklar kendi kendilerine öğrenmeyi, kendilerine öğretmeyi öğrenirler. Eğer kendine öğrenmeyi ve kendine öğretmeyi bilebiliyorsan, bence o zaman geleceğe hazırlıklısın demektir. Eğer gelecekte bildiğimiz şeyler geçersizleşirse, kendi kendine öğrenmeyi öğrenmiş olan kişi, gelecekte kullanımda olan her ne ise onu öğrenmeye hazır olacaktır. Sadece bir öğretmenden öğrenmeye alışmış kişi ise kendisine öğretmesi için bir öğretmen arayacaktır. Peki, okulsuz eğitim nasıl verilir? İşte bu da işin zor kısmı, bence bu sorunun cevabı yok. Çünkü her çocuk farklıdır. Herkesin değişik ihtiyaçları, ilgi alanları, yetenekleri, hedefleri ve ortamı vardır. Eğer insanlar size hayatınızı yaşamanız,

mesleğinizi yapmanız için sadece tek bir yolunuz olduğunu söyleselerdi bundan kesinlikle nefret ederdimiz, çünkü bu özgürlüğünüzü ve aynı zamanda işin bütün neşesini de elinizden alırdı. Aslında bu konudaki sorular, konunun bizatihi kendisi ve bulacağınız cevaplar da işin eğlenceli kısmı. Okulsuz eğitim süreciyle ilgili akla gelebilecek bazı kuşkular da vardır elbette. Öncelikle, evde eğitim sisteminin sosyal açıdan yetersiz kalabileceği düşünülebilir. Ancak sosyalleşmenin tek yolu da okul sıraları değil, hatta okuldaki sosyallik normal şartlarda kazanılamayan arkadaşlıklardan doğan bir mecburiyet haline geldi.

Sokaklar ve parklar bir çocuğun sosyalleşmesi için sınırsız imkân sunuyor, hem de rekabet olmadan zamanlarını paylaşmayı öğreniyorlar.

Bunun yanında birden fazla çocuğunuzun olması ve yaş aralıklarının çok fazla olmaması da bu sosyalliği daha kolay sağlamanıza yardımcı olabilir. Bir diğer endişe edilecek nokta ise tamamen aile sorumluluğunda olan bu eğitimi vermek konusunda ebeveynlerin yeterli birikime sahip olup olmaması ve daha ileri düzeylerde teknik eğitimin nasıl sağlanacağı. Aslında bu eğitimin klasik eğitimde olduğu gibi trigonometri öğretmek gibi amaçları yok, yani ailenin her konu hakkında öğretmen seviyesinde bilgiye sahip olması gerekmiyor; zaten okulsuz eğitimin amacı da "öğretmek" değil "öğrenmek". Ailelerin çocuklarını analiz etmek ve uygun kaynakları onlara sunmak için bilinçlenmesi gerekiyor sadece. Bu konuda bilgi veren, okulsuz eğitim üzerine yazılmış kitaplar var onlar okunulabilir ya da deneyim sahibi ailelerin blogları takip edilebilir. Kısa zamanda zorlukları olsa da imkânsız değil bence, çocukların da bir birey olduklarını kabullenip ve bolca sabır gösterildiği sürece okulsuz eğitim mümkündür.

Ceza İnfaz İlköğretim Okulu

Hatice Beyza Öztürk

Modernitenin insana dokunur taraflarını düşünüyordum. Sonra Hukuk Fakültesi 1. sınıftayken Anayasa Hukuku hocamın teşvikiyle okuduğum *Hapishanenin Doğuşu* (*La naissance de la prison*) kitabı geldi aklıma. O zaman çok yatmadı kafama, belki de tam anlayamadım. Sonra şuanda okuyor olduğunuz yazımı yazmak için için laptopumu elime aldığımda kitabı bir daha taramak ihtiyacı hâsıl oldu. Kitabın ve devletler tarihi özelinde modern iktidar tutumlarının bendeki ikinci izdüşümlerini okuyacaksınız.

Foucault, annelerimizin-babalarımızın doğduğu yıllarda yaşamış, 1900'lerin önemli düşünürlerinden... I. Dünya Savaşı'nın ardından doğmuş, II. Dünya Savaşı'nı gençliğinde yaşamış, insanlığın kaderini en çok etkilemiş olaylara şahitlik edip dünyadan göçmüş bir Fransız sosyologdan bahsediyoruz. Temel iştiğal sahası ise deliler, eşcinseller ve modernitenin birey üzerindeki etkileri ve onun yarattığı iktidar ilişkileri üzerine olmuş.

1975'te kaleme aldığı *Hapishanenin Doğuşu* kitabı şüphesiz en çok ses getiren kitabı olarak bugün sosyal bilimlerin her alanında okutulmakta. Bu kitabı Foucault'ya yazdıran temel motivasyonları düşündüğümüzde, modern iktidarların bireyleri güç kullanmaksızın nasıl dizginlediği hakkında da çalışmış olduğuna görürüz. İşte hareket noktamız burası.

Öncelikle bir işkence tasavvuru karşılıyor bizi Foucault'nun düşünce dünyasında. Çeşitli işkence teknikleriyle iktidarını kemale erdiren bir iktidar modeli görüyoruz 18. yüzyıla değin... Özellikle ölüm cezalarında cellatlar iktidarın gücünün simgeleriydi. Cezaların ılımlı olması düşüncesi Becceria gibi düşünürler aracılığıyla hukuk dünyasına girdikçe ölüm ve işkence gibi cezalar yerini tutuklamaya, hapsedmeye bırakmıştır. Foucault'ya göre 19. yüzyılın getirdiği bu yeni cezalandırma modeli bir bilgi iktidarının ürünüdür. Hapishaneleri cezaların kurallı bir biçimi ve başlı başına bir disiplin aracı olarak görüyordu. Şüphesiz hapishanelerin ve hapis uygulamalarının yaygınlaşmasıyla bir hapis toplumu doğmuştu. Bu toplum, iktidar tarafından terbiye edilebilen, dizginlenebilen ve kendi bireysel dönüşümünü hapishane, tımarhane, okul ve hastane gibi aygıtlarda gerçekleştiren bir toplumdur. İşte bu hapis toplumu Foucault'nun dünyasında bizi üçüncü aşamaya yani "disipline" getirir. Modern iktidarlar kendini bireylere disiplin ile yansıtır. Disiplin; yontulmuş,

hatta bir noktada tek tipleştirilmiş bireyler inşa eder. Biz insanlar ise sadece suç işledikten sonra hapishanelerde görmeyiz bu disiplinli iktidarın yüzünü. Hastanelerde, medya aygıtlarında ve okullarda dahi bu disiplinin nüveleri pekâlâ görülebilir.

Foucault'ya göre okullar ordudan daha disiplinlidir. Küçük yaştan alınıp ergin olana dek devletin istediği eğitimlerden geçmiş bir 'modern vatandaş' disipline edilmiş ve terbiye edilmiştir tabi ki... Söz buraya gelmişken Louis Althusser'in 1970'lerde siyaset biliminde bomba etkisi yaratan devletin ideolojik aygıtlarını anlattığı makalesine değinmeden olmaz. Althusser'a göre devletler ideolojilerini empoze etmek için birtakım aygıtlara ihtiyaç duyar. Bunlardan ılımlı olanı okullardır. Devletin güç kullanmaksızın, tabiri caizse tatlı dille kendini sevdirmesi de denebilir. Bahsi geçen söylemler, Althusser'ı ve Foucault'yu zihin dünyamızda ortak bir zemine oturtmamızı sağlıyor.

Okullar doğası gereği farklılığa değil tek tip olmaya müsait kurumlardır. Ünitelerinin de bu durumu perçinlediği söylenebilir. Okul eğitimi, içeriğinin devlet tarafından belirlendiği ve müdahale şansının olmadığı bir müessese olduğundan ideolojik aygıt olmaya müsait konumdadır. II. Dünya Savaşı Almanya'sında Führer'in propagandasının en çok yapıldığı yerlerin okullar olması bu duruma güzel bir örnek olur şüphesiz. Okulların en çok da disipline edici tarafını görürüz. Eğitimi disiplinle tesis etme düşüncesi, Foucault'nun itaatkâr beden yakıştırmasına denk düşüyor. Ona göre disiplin, itaatkâr ve terbiye edilmiş modern vatandaşlar üretir. Acaba okullar da hapishanelerinki gibi bireyler mi yetiştirir?

Tüm bu anlatılanlar modern devletlerin bireyler üzerindeki yansımalarına tekabül ediyor. Ömrümüzün ortalama 12-13 senesini verdiği okulların vatandaş neye dönüştürmek istediğini, hapishanelere (ceza sistemine) hangi koşullarda ulaşıldığını ve hepsinin aslında ortak bir paydada yani modern iktidar-modern birey arasında bir ilişkide okunabileceğini açıkça görebiliyoruz. Belki de okulu, hapishaneleri ve dahi evimizin içine kadar giren medyayı baştan okumak için güzel bir noktadayızdır. İdeolojilerle donatılmış modern birey miyim yoksa tek tip olandan uzak, hür birey miyim? Artık sazı Foucault'yu okuyacak olan değerli okuyuculara verelim.

Kadîm Bilge; Kâinat

Mahinur Özdemir

Başından beri insanoğlu kâinatın uçsuz bucaksız öğretmenliği ile nasibi olduğu ölçüde muhatap olmuştur. Hz. Adem ve Hz. Havva ilk eğitimini onlara yasak kılınan ağaçtan almıştır. Allah, ilk dersini vermesi için öğretmen olarak kâinat okulunda ağacı görevli kılmıştır. Toprakten yaratılan insana topraktan gelen büyük ders aynı zamanda onun dünyadaki gurbetinin başlangıcı olmuştur. Kıyamete kadar süregelen bu yolculukta artık, her an eğitim ve tekâmül vesileleri insanın yanı başında durmaktadır. Dünyaya geliş amacı Allah'ı ve kendini bulmak olan insan; kendisinden, çevresinden ve çevre çemberinin içinden ve mümkün olduğunca dışından alabildiği ders nispetinde Allah'a yaklaşmakta ve Allah'a yaklaşma sureti ile kendisini bulmakta, peşi sıra yeniden ve daha büyük bir şevkle Allah'a daha da yaklaşmakta, şah damarı ile yaratıcının arasındaki mânâ bütünleşmesini daha iyi kavramakta ve kavradığı ölçüde yaşamakta, yaşadığı ölçüde kendisini ve dünyayı aşmakta.

Alija'nın deyişi ile gökyüzünün öğrencisi olmadan yeryüzünde öğretmen olamayacağının bilincinde olan bir genç; yıldızlara baktığında Allah'ın parlak ilmini görmeli, güneşe baktığında aydınlık rahmetini sezmeli, aya baktığında Habib'in izini takip edebilmeli, gün ayınca umudu, gece çökünce sakinliği tadabilmeli; elbette ki tüm bu anlam yükünün bulunduğu terazinin diğer kefesinde yazan "la uhibbul afillin" hakikatinin ağırlığını hesap ederek. Yani dünya okulunu amaç değil ancak araç olarak zihnimize kazıyarak gerçek birer öğrenci olabiliriz.

Kutsal kitabımızda geçen "Akletmez misiniz, akledenler için ibret vardır." ifadeleri açık bir şekilde "mevcudattan, zuhur edenlerden, işitilenlerden hatta hissedilenlerden" payımıza düştüğü kadar bir düşünüş ve neticeye varıştan söz ediyor. Nitekim tefekkür kavramı da budur. Ancak bu düşünme köşeye kabuğa çekilip düşünmekten ziyade eylem halinde düşünmek ve düşünceyi daha derin ve etkili bir eyleme dönüştürmektir. En etkili öğreniş naçizane fikrime göre metot, doktrin ve pratik döngüsüdür. İslâm'ın bizden istediği de bu değil mi? "Düşün, aklet, metot belirle, oku-öğren, harekete geç. Tekrar düşün tekrar aklet..." Bu eğitim dairesinin üzerinde ölçülü ve sistematik bir şekilde ilerleyen bir Müslümanın kâinatın ilminden nasibini alamaması zannediyorum ki mümkün değildir. Ancak bu eğitim dairesinin bir noktasının eksikliği de

kişiyi sınırlı yerde gidip gelmeye ve sığılmaya mahkûm edecektir. Her ne kadar daire diye teşbih yapsak da bu kısır bir döngü olan dairelerden değil aksine dışa doğru sürekli bir büyüme ve gelişmeye tâbi bir dairedir, şüphesiz merkezinde Allah olan. Çünkü bahsettiğimiz eğitimin en büyük bilgisi el-Âlîm ismine lâyık olandır. Tüm ilim ondan ve tüm ilim onadır. Cüzi akıl onun külli aklındandır. Aciz tefekkür onun kudretli fikrindedir. Bize düşen sahip olduğumuz duyu organları ve cüzi akıl ile onun sonsuz ilmi arasında köprü oluşturabilmektir. Görünen kâinat okulundan görünmeyen ve ancak kalple akledilebilen ilim deryasına sularımızı akıtmaktır.

Yaratılmışların en üstünü olan insan, kainatın öğrencisi olacak kadar tevazu sahibi olmalı. Olmalı ki zihni kıtaları aşıp ilmi yeryüzünü kuşatabilsin. Mesela bulutlardan gökyüzünde süzülmemeyi, gezdiği yerlere sırtındaki teri bırakabilmeyi öğrenmeli. Güneşten aydınlık çağa talip ola-

bilmeyi, dolunaydan gerektiğinde aşkıdan ikiye bölünebilmeyi öğrenmeli. Yağmurdan yere düşmeyi ve tekrardan göklere çıkabilmeyi, topraktan ana olabilmeyi, bedeni kuşatabilmeyi, kuruyup çatlayabilmeyi ve yeniden yeşerip nefes alabilmeyi öğrenmeli. Dağlardan Ferhat'a yol açabilmeyi, çöllerden Mecnun'a vatan olabilmeyi öğrenmeli, okyanuslardan suya kanabilmeyi, dalgalara karşı durabilmeyi öğrenmeli. Kumlardan zerre olabilmeyi, kardan berrak olabilmeyi öğrenmeli. Rüzgârdan mazlumunu okşayabilmeyi ve zalime fırtına olabilmeyi öğrenmeli.

Öğrenmeli ki bulutların gölgesinde dinlenebilsin.
Öğrenmeli ki güneş batınca parlayabilsin.
Öğrenmeli ki yeni aya hoş geldin diyebilsin.
Öğrenmeli ki yağmurla içini yıkayabilsin.
Öğrenmeli ki topraktan gürleyebilsin.
Öğrenmeli ki dağı sırtlayabilsin.
Öğrenmeli ki çölden gül devşirebilsin.
Öğrenmeli ki okyanusları bir damlaya sığdırabilsin.
Öğrenmeli ki kumdan saraylar inşa edebilsin.
Öğrenmeli ki kardan vicdanları eritebilsin.
Ve insan talep etmeli kâinattan
Ki kâinata talebe olabilsin.

İslam'a Kavuşma

Toleuzhan Galiyeva

Dünyanın en zor hissi, bir insanın kendini ait hissetmediği bir yerde bulunma zorunluluğudur.

Dostoyevski

Yeni bir başlangıç!

2017 senesinin başlangıcı benim için mübarekti. Umreye gittim geldim. Geldiğimde dünyaya bakışım değişmişti. Havaalanından indiğimde gerçekten sanki yalan dünyada yaşıyormuşum gibi geldi. Havaalanında valizlerimizi ve Diyanet tarafından hediye edilen zemzemlerimizi aldıktan sonra herkesle vedalaştık. Vedalaşırken bizim grubun bazı umrecilerinin zemzemleri gelmemiştir. Umre boyunca yaşanan olumsuzluklar hep bizim grupta oldu. Diğer grupların zemzemleri tam, valizleri tam, bizimkilerin ise suları başka uçak-taymış.

Havaalanı çıkışında Safiye'yi epeyce bir kalabalıktan oluşan ailesi karşılamıştı. Ben de taksiye bindim, evim Bahçelievler'de; havaalanına çok yakın. Gidiyorum ama her şey değişik geliyordu. Hava, binalar, toprak, ağaçlar, insanlar yani her şey değişik geliyordu. Değişik bir hissi. Sanki hepsi yalan gibi. Yani nasıl anlatsam? Hep diyoruz ya, biz bu dünyada turist gibiyiz, gelici ve gidiciyiz diye. İşte bunu tam olarak hissediyorum. Diyorum ki "bunların hepsi bir gün yok olacak". Artık o zaman insan dünyaya değil ahirete daha yakın oluyor. Neredeyse aylarca kendime gele-

memiştim. Hâlâ umre ve Kâbe'nin etkisindeydim. Daha sonra normal hayatıma geri döndüm. İşin kötüsü bu. İlk baştaki etki azalıyor. Yenilenmesi için güncelleştirilmesi gerekiyor. İnsanoğlu böyle. Hep yeni şeyler yaşaması gerekiyor. Ya yer değiştirecek ya yeni insanlarla tanışacak ve onlardan etkilenecek. Ya da yeni dersler alacak. Yeni bir kitap okuyacak. Program yapacak... Boşuna beş vakit namazda hatta her rekâta Fatıha suresini okumuyoruz. Her an, evet, her an sapabiliriz, doğru yoldan çıkabiliriz. Sabah ve öğle namazı veya öğle ve ikindi namazı ve diğer namazlarda olduğu

gibi Fatıha suresini okuruz. Sapmak üzere iken öğlen, ikindi, akşam, yatsı olur ve biz "Allah'ım bizi doğru yola ilet" diye dua ederiz.

Taksi beni evin önünde bıraktı. Kapıyı açıyorum ama kızların evde olup olmadıklarını bilmiyorum. Onlara bir sürpriz olsun istedim. Eve girdiğimde evde bir tek Rojda vardı. Getirdiğim hediyeleri verdim. Zenzem ve hurma ikramında bulundum. Çok özlemişiz birbirimizi. Bol bol sohbet ettik. Ona Kâbe'yi anlattım. Mekke ve Medine'yi anlattım. Her şeyi anlattım. Sonra Vahap Hoca ve Zeynep Ablalarla da gö-

rüşerek onlara orada yaşadıklarını anlattım. AKV'den Sümeyye kardeşim de evine davet etmişti. Onlar da umreden yeni gelmişlerdi.

Rusya'dan arkadaşım Eka Kopaliani gelmişti. Eka ilk gelişinde açtı. Sonradan kapandı. Şimdi ise başörtüsü takıyor. Çok samimi ve cömert bir kızdı. Eka tek gelmemişti. Yanında Yulya Hasanova da vardı. Onun da İslam'a dönüşümü çok etkileyici idi. Ne zorluklar yaşadı. Ne eziyetler çekti. Ama şimdi kendi işi var ve patron. Küçüklüğünde yokluk çeken Yulya şimdi iş kadını olarak durumu çok iyi. Yulya ile de benze-

yen çok yanlarımız var. O da benim gibi yemek yerken babasına bismillah ile başlamayı öğretmiş. O da benim gibi er-kenden genç yaşında evinden ayrılmış ve çalışmaya başlamış. Üniversiteyi de kazanmış. Ücretini de kendisi ödemiş. Ve öğrencilik hayatında da çok aktif idi. Kısa kıyafetler giydiğini anlatıyor ve "nasıl giymişim bunları" diyordu. Kendi köyünden Moskova'ya geldiğinde kimseyi tanıyamıyordu ve kimse ona yardım etmiyordu. Bu zorlukları İslam'a kavuşarak atlatabilmişti. Mutluluk ve hafiflik hissettiğini söylüyor. Ama ailesi kapandığında kıyameti koparmış. Her

kızın başına gelenlerdendi bu tepki. Ablası da aynı benim ablamın bana yaptığı gibi ona sert davranmış. Şimdi ise annesi oruç tutuyor. Ve önceki yıllarda mide-sini temizlemesi için aç kaldığı günleri düşünerek “bunlar oruç olarak sayılır mı?” diye komik sorular soruyormuş. Namaz kılarken de birini yanına duruyor ve yanındakinin yaptığı hareketleri taklit ediyormuş. Sol elle yemek yediğinde “şeytanı yedirdim” diye paniğe kapılıyormuş. İşte ilk başta sert tepki gösteren ailesi şimdi onunla birlikte İslam’ı öğrenmeye ve özen göstermeye çalışıyor. Yulya kedileri çok sever, onlara merhametle bakar. Sokakta kalan kediye acır ve evine götürür. Şimdi Yulya namaz kılıyor, başörtüsü takıyor; ailesi de destekliyor, sevdiği işte patron olarak çalışıyor. Ayrıca evlendi ve oğlu dünyaya geldi.

Bunun dışında umre arkadaşlarımla da görüşüyorduk. Süleymaniye’deki Ağa Kapısı’nda Safiye, Filiz Abla ve Zeynep ile görüştük. Aynı kafileden İngilizce öğretmenini Fatma Abla’yı okuluna giderek ziyaret ettik. AKV ile ramazan ayında Ankara Çam Otel’de kamp yaptık. Yoğunluğumuzu Kur’an’a yönlendirdik. Çam Otel’indeki program o kadar güzeldi ki özellikle Sümeyye’nin sözlerini çok iyi hatırlıyorum. Otelin çok güzel olmasına rağmen biz gezmek tozmak ya da otelin tadını çıkartma yerine ders çalıştık, Kur’an okuduk. Ramazanı en güzel bir şekilde değerlendirmeye çalıştık.

Kuran kampı bittikten sonra Kocaeli’de düzenlenen başka bir kampa katıldım. Sonra UDEF’in Bayramoğlu’nda düzenlediği eğitim kampına katıldım. Aynı yerde ve tarihte AKV de kamp organize etmişlerdi. Rojda ve kuzeni Maria AKV ile kampa gitti ben de UDEF’le. Böylece orada da görüşmüş ve ders dışında beraber takılmış olduk. Bu arada Rojda temelli olarak Hakkâri’ye döndü. İLEMER kursundan mezun oldu, icazetini aldı, memleketine gitti. Onu çok özleyeceğim.

Rusya’dan kuzenim Marjan geldi. Moskova’da yüksek lisansını tamamlamıştı. Almatı’ya gidecekti ama beni görmek istediği için bileti aktarmalı aldı. İstanbul’a uğradı. Vahap Hoca ile Marjan’ı gezdirdik. Vahap Hoca yorulmasına rağmen bize belli ettirmiyordu. Marjan’ı kazanmak istiyorduk. Marjan’ı ben nerdeyse on sene görmemiştim. Onun babası benim dayım olur. Marjan küçükken dayım kaza geçirdi ve vefat etti. Ve ondan sonra Marjan’ı hiç görmemiştim. Bilmiyorum neden ama bizden uzaklaşmışlardı. Şimdi ise çok yakınınız. İstanbul ziyareti etkili olmuştu.

Yazın ev arkadaşlarım tatile evlerine gittiklerinden dolayı evde tek kalmıştım. Sefire-i Âlem’den tanıştığım Enlik ve Nurgül isimli Kazak arkadaşlarım bu yaz bana evde eşlik ettiler. Böylece hep beraber mutlu bir tatil geçirdik. Beraber sinemaya gittik. Ve beraber taşındık. Şimdi taşınma zamanı! Bahçeli-

evler’deki eve veda ediyorum. Hoşça kal Bahçelievler. Buradan ayrılmak zor geldi. Beş sene bu evde yaşadım. Odalar, kapılar, eşyalar, duvarlar bile sıcaktı. Aşağıdaki Maryam Abla ile de vedalaştım. O da duygulandı. Çay içmeye çağırdı beni ve sohbet ettik. Burada çok mutlu günler yaşadık. Bu evde Kur’an dersleri oluyordu. Halime Hoca’nın derslerine katılan Çinli abla bile bu evde kelime-i şehadet getirmişti. Bu evde neler yaşanmadı, bu eve kimler sığınmadı ki. Bahçelievler’e veda ediyoruz. Gültepe’ye taşınıyoruz. Yeni mahalle, yeni sokaklar, yeni komşular, yeni hayat; yeni bir başlangıç!

Zaman geçiyordu ve aktiviteler devam ediyordu. Ara sıra eğlenceli vakitler yaşıyorduk. İstanbul’da Kazakistan Konsolosluğu tarafından organize edilen pikniğe Belgrad ormanına gittik. Yeni gelen öğrencilere yardımcı olmamızı ve onlarla kendi tecrübelerimizi paylaşmamızı söylediler. Danışma, kaynaşma ve birbirimizle daha yakın tanıma programı oldu.

Kurban bayramı da geldi. Bu sene Kazakistan’a Ayhan Abi ve Zeynep Ablalar da geliyor. Küçük İbrahim ile Hacer de bu uzun yolculuğa süs katacaklar. Ayrıca Zeynep Abla (Yahya’ya) hamiledir. Yeni gelenlerin arasında Mufit Abi, Aziz Abi ve AKV’nin İzmit’teki şubesinden Mustafa Abi de var. Sürekli gelenlerden Vahap Hoca ile Muhammer Amca da grubun başındaydı.

Her zamanki gibi bu sene de Kurban Bayramı çok güzel geçmişti.

2017 senesinden mutlu ve sevinçli haberler vermek istiyorum. İzmit'te tanıştığım Ukraynalı arkadaşım İrina evlendi. Onun için çok mutlu oldum, evlendiği çocuk Müslüman idi. Yani Türk idi. Sevinçli haberler diye ifade ettim çünkü düğünler bununla bitmedi. Kazakistan'da Nurbol, Gulbagdat (Marjan'ın kardeşi), Rauan kuzenlerimin düğününe katıldım. Ve aralık ayında benim için özel bir yeri olan bir tane cik ablam Kunsulu da yuva kurdu. Ablam için çok dua ediyordum. Biz burada ona İslam'ı öğretirken birinin gelip onu İslam'dan uzaklaştırmasını istemiyordum. Ve duamda hep onun karşısına İslam'ı beraber öğrenecekleri, Allah'ı çokça seven ve Allah'tan korkan biri çıkmasını istiyordum. Elhamdülillah öyle bir çocuk çıktı ki karşısına tam duamdaki gibi. Adı Darhan. Allah dediğimde kalbi titriyor gibiydi. Bir keresinde ablamı aradım. Açtı ama "acil değilse kapatsam" dedi. "Ne oldu" dedim. Dedi ki "Darhan'ın namaz kılmasına yardım ediyorum". "Sen ne kadar biliyorsun, nasıl yardım ediyorsun ki" dedim. Dedi ki "Senin bana namazı öğrenmem için yazdığın kartları o namaz kılarken ben önüne tutuyorum. O da kartlara bakarak okuyor. Namazını kılıyor". Bilmiyorum burada böyle yaparlar mı? Kazakistan'da kâğıda bakarak namaza başlamak ve namazı böyle kılmak çok meşhurdur. Tabi ilk başta öyle yapılır sonra sureler ezberle-

nince kâğıda bakılmaz. Öyle yapıyoruz çünkü namazdaki dua ve surelere dilimiz alışık olmayınca zor geliyor ve hep unutuyoruz.

O kadar sevimli bir çift olmuşlardı ki. Yeni namaza başlamışlar ve onlara namazı öğreten kimse yok, kendileri okuyor, öğreniyor ve ibadetlerini yapıyorlar. Ablam bir şey olursa hemen bana yazıyor ve soruyordu. İslam ile ilgili yaşadığı komik anları çoktu. Hatırlıyorum bir keresinde bana zekât ile ilgili bir soru sordu. Ablam doğum gününde Darhan'dan altın bilezik istemiş. Darhan da zekâtı öğrenmiş ve demiş ki "onun zekâtını nasıl vereceksin". Ablam da hemen bana "zekât nedir" diye soruyor. Böylece aralarında kendileri soru cevapla bir şeyler öğreniyorlardı. Şimdi onların Allah'a olan imanları çok tatlı. Ne duyarlarsa ya da öğrenirlerse hemen uyguluyorlar. Tam sahabeler gibi. Onlar nasıl ki Peygamber Efendimizin ağzından duyduklarını anında yapıyorlardı, bizimkiler de aynıydı. Öğreniyorlar ve uyguluyorlar.

Aslında ablamın düğününü ekimde yapmak istediler fakat benim ikametim eylül sonu bitiyordu ve ikametimi yenilemem için kasıma randevu alabildim. İkamet işlerini halletmeden gidemezdim. Ben gidemeyince de babam dünürlere demiş ki "Sizlere çok saygı gösteriyorum ama benim iki can kızım var ve biri olmadan diğerinin düğünü yapmam". Düğünü elhamdülillah

içkisiz yaptık. Gerçi anne ve babamı ikna etmek zor oldu ama sonunda benim dediğim oldu. Ablam da beni destekledi. Anne babam "içki koymazsak misafirler gelmez" diye korktular. Bizde içki olmazsa misafire saygısızlık olarak algılanır. Sonra "Babacığım, misafirler neden gelmeyeceklermiş, onlar bizim mutluluğumuzu paylaşmak için mi geliyorlar içki içmek için mi?" dedim. "Anlıyorum kızım seni, ama onlar senin gibi düşünmezler. Yani bu nasıl saygısızlık derler" dedi. Yine tartışmanın sonunda kendi kararında sonuna kadar durdum. Düğün çok güzel geçti. Hatta ablamın düğünü köyümüzde "Helal düğün oldu. Duydunuz mu?" diyerek meşhur oldu. Tabi daha önceki düğünler içkisiz geçmediği için herkes şaşırırdı. Yani ilk defa içkisiz düğünü biz yapmış olduk, sonra da devamını dünürler getirdi. Olumlu konuşanların yanında olumsuz konuşan ve eleştirenler de vardı. "Paraları yok ki içki alamadılar." diyenler vardı. Böyle konuşanlara bazıları, "Nasıl paraları olmadığından dolayı içki alamadılar dersiniz. Olur mu öyle şey? Paraları olmasaydı içkiden daha pahalı olan at sütü (kıımız) ve deve sütü (şubat) olmazdı sofrada." diye cevap vermişler. Böylece köyümüzün sakinleri içkisiz bir düğüne şahit oldu. Hatta düğün ertesi eve gelip bunları söyleyenler oldu. İnsana yaranmak zordur. Allah'ın razı olacağı şekilde hareket edelim yeter.

RUS DIŞ POLİTİKASININ ARKA PLANI-1

(RAND CORPORATION RAPORU'NDAN)

Çeviri: Dücane Demirtaş

Biz öyle varsayıyoruz ki Rusya'nın uluslararası düzen-deki konumunu belirleyen en önemli faktör, ülkenin dış poli-tikadaki bütüncül yaklaşım usulüdür. Bu yüzden bu metinde Rus dış politikasının bazı temel odak noktalarını ve yakın ta-rihine dair bazı müşterek görüşleri sıralayarak uluslararası arenada Rusya'nın hâlihazırdaki etkisini ve bu etkinin arka planını oluşturan Moskova'nın farklı uluslararası bileşenlere karşı çeşitlilik gösterecek tutumunu açığa çıkarmaya çalışı-cağız.

Soğuk Savaş Sonrası Rus Dış Politikasını Şekillendiren Temel Odak Noktaları

Rus dış politikası üzerine ortaya konulan eserler, Rus liderlerin ifadeleri ve yine Rus dış politikası analistlerinin ma-kalelerinden yararlanarak Soğuk Savaş'ın son bulmasından bugüne Moskova'nın politik tutum ve girişimlerini şekillen-diren 5 temel ilgi noktası belirledik. Fakat bu odak noktaları ne Rus politikasının genel eğilimini bütünüyle yönlendiriyor ne de biri diğerini önceliyor diyemeyiz. Bunun yerine sunu-lan her bir ilgi alanı Rusya'nın uluslararası arenadaki etkinli-ğinin içyüzünü kavrayabilmemiz için bazı anahtar noktaları açığa çıkartıyor diyebiliriz. Bu temel ilgi alanları, batı ile ara-sındaki ilişki gittikçe kötüleştiği şu sırada, Rusya'nın hem kendi bölgesinde ayakta kalarak nüfuzunu hissettirebilmesi hem de gücünü pekiştirebilmesi için hayati hedefleri içinde barındırıyor.

1. Ülkenin ve Rejimin Korunması

Rus dış politikasının temel dinamiği tamamıyla olası tehdit ve kırılmalıkların öngörülmesi odaklıdır. Bu öngörü halkası, devam edegelen dış tehdit unsurlarını içerdiği gibi aynı zamanda dış destekli muhtemel bir iç kargaşayı da ihti-mal dâhiline almaktadır. Rusya'nın doğal sınırlardan yoksun coğrafyası ve yabancı işgallerle dolu tarihi, bir ulusal güven-lik ve dış tehdit söyleminin kolayca yayılmasına katkı sağlı-yor. Hâlbuki kapitalizmin sebep olacağı yıkımı sürekli günde-me getiren Sovyet liderleri ve onların Varşova Paktı üzerin-deki nüfuz alanları neredeyse tamamen tek bir söylem üze-rinden kendilerine karşılık buluyordu: Sovyetler Birliği ile Batı arasında bir tampon olabilme arzusu.

Profesör Stephen Kotkin'in de dediği gibi "Rusya uzun vadeli kırılğan ve bir çeşit saldırgan savunma politikası sergiliyor... Bugün ülkenin sınırındaki küçük devletçikler dahi potansiyel müttefik yerine dış güçler tarafından manipüle edilecek unsurlar olarak değerlendiriliyor..." Hatta komşularının herhangi bir müdahale niyetinin olmamasına rağmen Rusya, agresif dış politikasında da sıklıkla görüleceği üzere bir "istila" olasılığını normalden fazla ciddiye almakta. Fakat Rus tarihi, özellikle 1917 yılındaki Komünist devrim ve 1991 yılındaki SSCB'nin dağılması dikkate alındığında, neden Rus liderlerin olası bir iç isyan ve ayaklanma ihtimalini her zaman göz önünde bulundurduklarını bizim için daha anlaşılır kılabılır. Putin'in danışmanlarından Gleb Pavlovsky'in aktardığı üzere "Başkan Boris Yeltsin'in 1993 yılındaki parlamento üzerine saldırısından bu yana, Kremlin'de merkezi otoritenin sarsılması, ciddi bir baskı veya popüler bir liderin ortaya çıkması durumunda her şeyin yok edileceğine" dair sürekli olacak bir evham hali yaratacaktı. Zira buna ülkedeki belirsizlik hali ve güçlü kurumsal yapılaşma eksikliği dâhil edilirse birçok Rus liderin kendi pozisyonları için endişeye kapılmalarının haklı bir gerekçesi olabilir. Ve yine ABD'nin Arap baharında görüldüğü üzere kitlesel devrim hareketlerini destekleyerek "renkli" devrimleri gündeme getirmesi de bu korkuyu tetikleyen unsurlardan sayılabilir.

Rus liderler çoğu zaman iç ve dış tehditleri birbirleriyle ilişkili olarak değerlendirirler. Bu dış destekli bir iç karışıklık söylemi, çoğu kez liderler tarafından ülkedeki muhaliflere karşı bir argüman olarak kullanılmaktadır. Örneğin George Kennan'ın, 1947 yılında Sovyetler döneminde kaleme aldığı "X" adlı eserinde aktardığı üzere "Rusya içerisindeki muhalif unsurların tümü, yabancılar tarafından desteklenerek hükümeti devirmeyi planlayan ajan kategorisinde görülmekteydi". Aynı şekilde Putin yönetimi de yakın dönemde "devletin otorite ve güvenliğini, sosyal düzen ve toplumun varlığını" tehdit eden ülkedeki yabancı kuruluşları sindirecek bir anayasal düzenlemeyi ortaya koyacaktı. Bu yabancı kuruluşların veya dış destekli muhtemel bir devrimi amaçladığı düşünülen kurumların gerçek niyeti ne olursa olsun, Rus liderler bu gruplardan hem korkuyor hem de rejimi güçlendirmek için bu kuruluşlara yönelik baskı faaliyetini elzem olduğunu düşünüyorlar.

2. Yakın Çevre Üzerinde Etkisi

Rus liderler kısa zaman önce ülkenin komşuları üzerinde nüfuzunu hissettirecek yakın ilişkiye dayalı sürdürülebilir bir politikayı gündemlerine almışlardı. Fakat bu analizde de incelendiği üzere, gerçekte Rusya'nın çıkarları net bir şekilde bugüne kadar tanımlanamamış değil. Bazı kaynaklar Rusya'nın doğrudan nüfuz ve kontrolünü hissettirmek istediği bölgeleri "yakın çevre" olarak tanımlıyorlar. Fakat "yakın çevre" tanımının tam manasıyla coğrafi sınıflandırmayı resmedebildiği söylenemez. Rus analistler ve kaynaklar bu tanımları Baltık ülkeleri dışında SSCB'nin bir parçası olan devletler için kullanıyorlar zira Rusya artık Baltık ülkeleri üzerinde ciddi bir çıkar ve nüfuz sahibi değil. Fakat hâlihazırda bölgede var olan Rus azınlık üzerinden Baltık'ta da aktif bir politika gütmeye çalışıyorlar. Bunun yanında eski Sovyet devletleri dışında Rusya, Komünist dünyanın diğer devletleri (özellikle Slavca konuşan nüfusun fazla olduğu Bulgaristan ve Sırbistan gibi) üzerinde de bir etki alanına sahip. Tam da bu yüzden denilebilir ki Rusya'nın bu tek merkez çevresinde coğrafi yayılma nüfuz arzusunu -her anlamda başarılı olmasa da- kolayca tasvir edebiliriz. Portre 2.1'de Rusya'nın etki sahası kurmak isteyeceği muhtemel ülkeleri gösterdik.

Rusya'nın bir süper güç olma ve dış tehditlere karşı sürdürülebilir bir tampon bölge yaratma arzusu onun komşularıyla ilişkisini şekillendirmektedir denilebilir fakat salt stratejik bir ilgi olmanın yanı sıra bölgesel bir nüfuz alanı yaratma arzusunun da ciddiye alınması gereken bir yanı var. Batılı ve Rus analistler, 16.yüzyıldan 19.yüzyıla ve Sovyetlere değin uzanan Rusya'nın uzun vadeli yayılmacı kimliğine dair birçok çalışmayı ortaya koydu. MacArthur Enstitüsünün eski başkanı Igor Zevelev'e göre Rus kimliği "Küçük Ruslar" (Ukraynalılar), "Beyaz Ruslar" (Belarus) ve "Muhteşem Ruslar" (etnik olarak Rus olanlar) içine almaktaydı. Bunun yanında bu kimlik aynı zamanda ortak Sovyet tarihi ve Rusça sayesinde Orta Asya dâhil post-Sovyet devletleri de tanımlamak için kullanılıyordu. Rusya'nın Sovyet bölgesi üzerindeki bağlantıları, sorumluluğu ve liderliği Russkiy Mir (Rus dünyası/Rus hemşerileri) diye tanımlanan bir politikanın temellerini oluşturacaktı. Fakat Russkiy Mir'in içinde olduğu düşünülen halklar ve ülkeler arasında dahi ciddi bir ayrılık olduğu görülebilir; bu da bizim bu bölgeleri Rusya'nın arzuladığı şekilde tanımlayabilmek için tek bir açıklamaya başvuramayacağımızı gösteriyor. Muhtemel ortak nitelikler ise etnik Rus nüfusu, Rusça dili, Rus Ortodoks Kilisesine bağlılık, eski Sovyet ülkesi ve Slavca konuşan millet olma olarak sıralanabilir.

Muhtemeldir ki Ruskiy Mir tanımının nüfuz alanı bu ortak nitelikler vasıtasıyla daha da geniş olabilir ve bu unsurlarla var olan ortak kimlik ve bağ, Rus dış politikasının amaçlarına hizmet edecek şekilde siyasileştirilip adapte edilebilir. Analistler, Rusya'nın milliyetçilik üzerinden geliştirdiği bu sürdürülebilir kimlik siyasetine ve özellikle yakından incelendiğinde eski Sovyet Cumhuriyetlerinin tam olarak Rusya'dan bağımsız hareket edemediğine dikkat çekiyor. Tren'in incelemesine göre "Rusya'da çoğu kişi için SSCB'den dağılan devletler hala bir devlet olarak bile görülüyor. İlginçtir ki Moskova'nın bu devletler ile siyasi ilişkileri dahi Dış İşleri Bakanlığı ile değil doğrudan Başbakanlık ile yürütülüyor. Aynı şekilde bu devletlerdeki insanların çoğuna göre de CIS, içerisinde eski hegemon güç olan Rusya ile diğer üyelerin eşit olarak görülmediği bir kulüp statüsünde. Aslında, Rus elitlerin değişken, fakat genel olarak aynı yola çıkan, uzun vadeli yol haritasına bakılırsa ülkenin ulusal çıkarları, sınırlarının ötesine uzanıyor. Fakat 2012 yılında ülkenin çıkarlarının dışarıda olduğunu görenlerin sayısında ciddi bir azalma görülüyordu; muhtemeldir ki bu 2012 ve 2013 yılında içerde patlak veren bir dizi protestodan kaynaklanmakta.

Bununla birlikte Rusya'nın, hangi şekilde diğer devletler üzerinde nüfuzunu devam ettirebileceğine yönelik de bir soru işareti var. Her ne kadar bu sorunun cevabı her duruma göre çeşitlenecek olsa da analistler bu etki alanını tasvir edecek asgari 2 çerçeve üzerinde duruyor:

1- Rusya'nın rızası olmadan hiçbir devlet dış ilişkilerinde ve güvenlik politikalarında ciddi bir değişiklik yapmamalı,

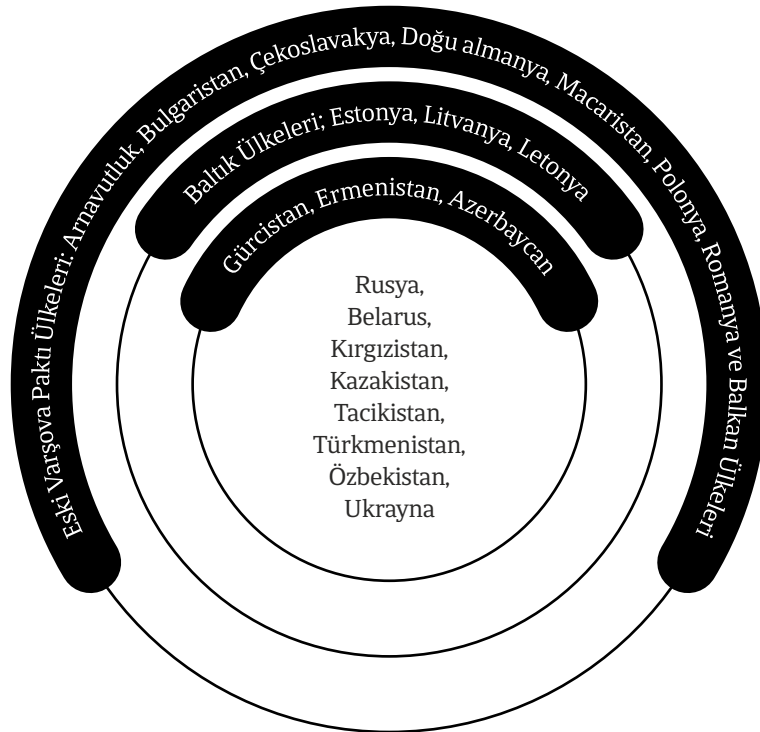
2- Herhangi bir konuda destek için çağrı yapıldığında, bu devletlerin liderleri Rusya'nın talebine olumlu yanıt vermeli,

3- Rusya'nın Süper Güç Olma Vizyonu

Rusya kendisini her daim bir süper güç olarak tanımlamakta. Bu vizyonun en asgari beklentisi hem bölgesel hem de küresel mevzular hakkında oyun kurucu rolüne sahip olma arzusunu içeriyor. Süper güç tanımının yanı sıra, Rus devlet adamları çok kutuplu bu dünya vizyonunda Rusya'nın sürekli olarak birkaç temel güç unsurundan biri olarak kalmasını elzem olarak görüyorlar. 1992 yılındaki ciddi ekonomik kriz sürecinde dahi, Yeltsin, ABD başkanı Clinton'ın yardım talebine "Biz hiç kimseden sadaka dilenmiyoruz, Rusya bir süper güçtür." diyerek olumsuz cevap verecekti. 2008 yılında Rus Başbakanı Dmitry Medvedev çok kutuplu dünya siyaseti anlayışını Rus dış politikasının merkezine koyacak ve "Dünya çok kutuplu bir siyasi anlayışa sahip olmalıdır. Tek bir otoritenin diğerleri üzerindeki baskı ve hegemonyası kabul edilemez. Biz dünyadaki tüm kararların sadece bir devlet tarafından alındığı bir uluslararası nizamı kabul etmiyoruz, velev ki bu, ABD gibi ciddi ve güçlü bir devlet olsa dahi" diye demeç verecekti. Bu demeç resmi birçok kayıta da bir prensip olarak yer almaktadır. Örneğin, Rusya'nın 2009 Ulusal Güvenlik Stratejisi, çok kutuplu uluslararası dünya siyasetini kurmak için aktif bir rol alma politikasını güderken, 2013 yılının Dış Politika Konsepti "modern dünya da nüfuzu hissedilir ciddi bir güç unsuru haline gelmiş Rusya'nın uluslararası arenadaki çıkar ve menfaatlerinin korunmasını" yeni politikanın merkezi haline getirecekti.

Rus analistleri de benzer şekilde ülke politikasının temel hedefinin süper güç olma arzusu olduğu konusunda hemfikirler. Örneğin Trenin'e göre "Rusya her zaman sadece bölgesel bir ikincil güç unsuru olmaktan çekinmiştir. Buna göre o, kendisini her zaman büyükler liginde oynayan küresel bir oyuncu olarak görmüştür". Benzer şekilde, *Russia in Global Affairs* dergisi editörü Fyodor Lukyanov, ABD ve AB'nin kurguladıkları üzere Rusya'nın sadece "bir diğer ülke" kategorisinde değerlendirilemeyeceğini söylüyor:

"Tüm gerçekçi niyet ve hedefler dikkate alındığında, bağımsız bir süper gücün tarihine ve arka planına sahip Rusya gibi hiçbir büyük devlet bir gecede ansızın bir "büyük Polonya"ya dönüştürülemez. Hele ki üyelik başvurusunu asla kabul etmeyecek AB ve NATO gibi kuruluşların her daim adımlarını takip eden devletçikler gibi olması hiç beklenemez." Bu şunu gösteriyor ki Rusya basitçe uluslararası düzende bir "diğer güç unsuru" olarak değerlendirilmemelidir. Aksine ABD de dâhil diğer süper güçlerle benzer yüksek bir statüye sahip bir oyuncu olarak görülmelidir.

Bu büyük devlet olma statüsü çok doğaldır ki Rusya'ya aynı anda bölgesinde yeni bir oyun sahası açma, uluslararası anlaşmazlıklarda kendine has bir rol yaratma, diğer süper güçlerle yeni ilişkiler geliştirme ve kendi hâkimiyet ve otoritesini hissettirebilme gibi bir dizi yeni kabiliyeti sağlamakta. Medvedev, bu süper güç olma rolünün meşruiyeti üzerinden şunları söylemektedir: "Rusya, tıpkı diğer ülkeler gibi dünya üzerinde kendi özel çıkarları olan bazı bölgelerle daha yakından ilgilidir. Ve bu bölgelerde geleneksel samimi ilişkilere ve tarihi bağlara sahip olduğu birçok devlet vardır." Bunun yanında Rusya sürekli olarak uluslararası anlaşmazlıkların çözümü konusunda da öncül bir rol sahibi olma peşinde denilebilir. 90'lı yılların Bosna anlaşması sürecinde ABD'li diplomat Richard Holbrooke şöyle yazacaktı: "Biz öyle zannediyorduk ki Rus tarafının amacı ne anlaşmayı tıkamak ne de ilerlemesini sağlamaktı. Fakat, Rusya'nın en çok düzeltmeyi arzuladığı şey sembolik de olsa uluslararası mevzularla hala ilgili oldukları algısını yeniden yaratmaktı." Devam edegelen Suriye savaşında da Rusya, Suriye rejiminin kimyasal silah kullanımının yasaklanması görüşmelerinde aktif rol oynadığı gibi askeri varlığını Esad yönetimini desteklemek için güçlendirmiş ve bir dizi hava saldırısı gerçekleştirmişti. Daha da fazlası, görünürde ateşkes görüşmelerine doğrudan katılarak destek verecekti. Ukrayna krizinde de

Rusya, Normandiya Formatı denilecek Fransa, Almanya ve Ukrayna'nın dâhil olduğu, kendisini AB içerisinde doğrudan bir süper güç olarak tasdik ederek ABD'yi dışlayacak bir anlaşmayı gündeme getirecekti. Yine süper güç olma arzusuyla, BM içerisinde de etkin bir rol oynamakta denilebilir. Rusya, Çin, Brezilya, Güney Afrika ve Hindistan (BIRCS) iş birliği ve diğer devlet forumları ile ülkenin ilişkisi, bölgesel otorite ve nüfuzunu güçlendiren bir diğer unsurdur denilebilir. Kendisi gibi uluslararası düzende söz sahibi olmak isteyen Çin ile geliştirilen bağ da önemli bir nokta. Örneğin, her iki devlet de Güney Çin Denizi'nde yapıldığı üzere ortak askeri deniz hareket tatbikatları gerçekleştirmekte ve Şangay İş birliği Teşkilatı vasıtasıyla ABD'nin Orta Asya üzerindeki askeri varlığını kısıtlamak için beraber çalışmakta. Bunun yanında bilgi güvenliği tesis etmek için her iki devlet de uluslararası bir gündem oluşturmayı sürdürüyor.

Rusya'nın büyük devlet olma misyonu, onun doğrudan yaratmak istediği otorite ve hâkimiyet alanıyla da ilişkili denilebilir. Bazı analistlere göre, Rusya içerisinde ABD ve Çin gibi kendi mutlak nüfuzunu hissettirmek isteyen sınırlı sayıda devletlerin kategorisine girmek için çaba sarf eden bir devlet statüsünde. Bunun yanında, Avrupa'daki güç unsurları da dâhil birçok devlet, özellikle kendi politikalarını geliştirip sürdürülebilmek adına ABD gibi diğer süper güçlerin doğrudan yardımlarına muhtaç oldukları için daha sınırlı bir nüfuz alanına sahipler denilebilir. Muhtemeldir ki, Rusya mutlak etki sahasını genişletmek ve korumak için doğrudan ittifak ve bağlayıcı anlaşmalardan kaçınacağı gibi ekonomik ve askeri varlığını güçlendirmeye de devam edecektir.

RUS DIŞ POLİTİKASININ ARKA PLANI- 1

Hakikat Çiçekleri'nden Seçmeler

Ali Emiri Efendi

Hazırlayan: Mehmet Ali Özdemir

1. Allah'ı Azîmu'ş-şâna hulûs-i vicdan ile ibadet, Peygamber-i zîşâna râbîta-i iman ile muhabbet ve vatana kemâl-i ciddiyetle hizmet edenler insanların en âkil ve kerîm ve fâzîllarıdır.

(Allah Teâla'ya içtenlikle ve samimi bir kalp ile ibadet eden, Peygamber'e (sav) imani bir bağ ile muhabbet besleyen ve vatana gerçekten gönüllü hizmet edenler, insanların en akıllı, en yüce ve en faziletlielerindedir.)

2. İstiane zamanında kuzu koyuna, koyun sürüye, sürü çobana, çoban sahibine koşar. Bunların cümlesi bir vazife ve ikdam ile mükellef olmakla beraber netîce-i müteselsilesi Cenâb-ı Rabbi'l-âlemîn'den istimdâda çıkar.

(İhtiyaç vaktinde kuzu koyuna, koyun sürüye, sürü çobana, çoban sahibine koşar. Bunların hepsi ayrı ayrı mesuliyet, vazife ve daimi bir çaba ile mükellef olmakla beraber, silsile halinde hepsinin neticesi âlemlerin rabbi olan Allah'tan yardım istemeye çıkar.)

3. Ebeveynine itaat etmemiş olan adam taliinden şikâyet ederse haksızdır.

(Ana babasına itaat etmeyip asi gelen evladın, başına gelenlerden şikâyet etme hakkı yoktur.)

4. Ebnâ-i cinsine gadir edenler insan olduklarını düşünmeyenlerdir.

(İnsanlara zulmedenler insan olduklarını düşünmeyenlerdir.)

5. A'mâl-i hiyel ile müstefid olan mutazarrır olduğundan bîhaberdir.

(Hilekârlarla iş tutup kazanç elde eden, kendisine zarar verdiğinin farkında değildir.)

عظیم الشان **Azîm-Üş Şân**
şânı büyük. namı çok yüce.

خلوس وجدان **Hulûs-i Vicdan**
temiz vicdan

ذیشان **Zî-Şan**
şanlı, meşhur ve şerefli olan.

رابطه ایمان **Rabîta-i İman**
iman bağı, insanları hususan iman edenleri birbirine bağlayan iman.

کمال جدیت **Kemâl-i Ciddiyet**
gayet ciddilik

عاقل **Ââkıl**
akıllı

کریم **Kerîm**
kerem sahibi, faydalı

فاضل **Fâzıl**
faziletli

استعانه **İstiane**
duâ. yardım istemek.
iane istemek.

اقدام **İkdam**
gayret ve sebat ile çalışmak.
ilerlemeye gayret etmek.
devamlı çalışmak. ilerlemek.

نتیجه متسلسله **Netîce-i Müteselsile**
birleşik ve birbirine bağlı netice

استمداد **İstimdad**
medet ve yardım istemek.

طالع **Tali'**
kısmet, kader, baht.

طالع **Ebnâ-i Cins**
kendi sülâlesinden gelenler.
aynı cinsten olanlar.

غدر **Gadr**
hâinlik, vefâsızlık,
merhametsizlik. muâmelede aldatmak.

اعمال حیل **A'mâl-i Hiyel**
hilekarlıklar, aldarmacalar

مستفید **Müstefid**
istifade eden, fayda gören,
faydalanan.

متضرر **Mutazarrır**
zarar ve ziyana uğrayan,
zarar görmüş olan.

HUZUR SOKAĞI'NDA YAS

Meryem Sena Öztürk

Sule Yüksel Senler

Evvela rahmet olsun Şule ablaya... Nice gençleri ardından sürükleyen o mücahideyi Rabbim cennetinde Hz. Hatice'ye komşu eylesin. Ve ümmetin hanımlarının başı sağ olsun. Başörtüsü muhafızı bir ablamızı Hakka uğurladık.

Şule ablanın vefatının ardından 28 Şubat'ın o çetin hatıralarını anımsamayan yoktur. Başörtüsü mücadelelerini, el ele eylemlerini, gözyaşlarıyla sulanmış üniversite bahçelerini... Yaşımız o günleri hatırlamaya yetmedi maalesef ama anemizden hep duyardık o günleri. Ne bedeller ödedi bir nesil öncemiz, başlarındaki örtüye hanel gelmesin diye. Şule ablamız da bu bedel ödeyenlerin şüphesiz en başında gelir.

Onun hikâyesi esasında çok eskiye dayanır. 1960'lı yıllarda gazete yazıları ve konferanslarla başlar mücadelesi. Yeni İstiklal gazetesindeki yazıları sebebiyle hakkındaki davalar ilk imtihanı oldu. Önüne konmaya çalışan her sete rağmen o Anadolu'yu gezerek konferanslar veriyor ve genç hanımları bilinçlendirmek için elinden geleni yapıyordu. Öyle ki onu taklit eden genç kızların başlarını aynı şekilde örtmeleriyle bu tarz örtü şulebaş olarak anılmaya başlandı.

Hür Söz, Yeni İstiklal, Babıalide Sabah gazetelerinde kadın sayfası yaptı. 1971 yılında medrese-i yusufiyeyi tatti.

Ömrünü İslam ve başörtüsü mücadelesine adayan bu müstesna hanım her birimiz için çok önemli bir örnek. Allah'ın hudutlarını ihlal etmeden bir Müslüman hanımın nasıl dava eri olabileceğini bizlere yaşayarak gösterdi. Yazdığı bir romanla onlarca hanımı tesettüre girmeye teşvik etti ve edebiyatını sadaka-i cariyesi yaptı.

Rabbim o ve onun gibileri başımızdan eksik etmesin. Şule Yüksel Şenler'in hayatından kendimize örnekler alabilmeyi ve her daim Hak mücadelesinde ön saflarda yer alabilmeyi nasip etsin. Amin.

**Muhakkak ki
Allah'a aidiz ve yine
ona döneceğiz.**

İlk İşimiz Yazımızı Geri Almak

*Cinuçen Tanrıkorur
anlatıyor:*

Türk çocuğu mektepte Beethoven'i, Mozart'ı, Handel'i, Ravel'i öğrendi; Merâğî'den, İtri'den, Kazasker Mustafa İzzet'ten, Dede'den, Zekâî'den, Tanbûrî Cemil'den, Sadettin Kaynak'tan habersiz yetiştirildi. Bunu da marifet zannettik.

Meşhur anekdottur: İsmet İnönü Milli Eğitim Bakanlarından birini ziyarete gider muhalefetteyken. Cebinden bir küçük not defteri çıkartır, eski yazıyla bir söz yazar...

Milli Eğitim Bakanına gösterir.

- Oku bunu, der.
- Paşam ben bu yazıyı okuyamıyorum, dediği zaman
- Ha ha ha ha, der. Nihayet Türkiye bu günleri de gördü, der. Sevinerek...

Cehaletin hiçbir türlüsüyle övünülemez. Cehaletle cahiller övünür.

gençöncüler
Röportaj

Şemsettin Özdemir

Bu ay **Şemsettin Özdemir** Hocamız ile Kur'an'ın nasıl okunması gerektiği ve nasıl bir muhtevaya sahip olduğu hakkında bir mülakat gerçekleştirdik. Kur'an üzerine derinlemesine bir fikir yürütmek isteyenlerin hangi hususlara dikkat edeceği,

Kur'an'ı hakkıyla bilip anlama yolları - mesela emaneti ehline verme ayetinin nasıl okunacağı-, İslam'ın Müslümanları nasıl bir sistem inşa etmeye yönlendirdiği söyleşinin konularından. Bu keyifli söyleşiyi istifadelerinize sunuyoruz.

Genç Öncüler: Peygamberimiz âlemlere rahmet olarak bize anlatılıyor. Bu, Kur'an da âlemlere rahmet demektir. Peki bugün Müslümanlar Kur'an'ın âlemlere rahmet getirecek bir muhtevaya sahip olduğunu, basit ve ikna edici bir şekilde nasıl anlatabilir?

Şemsettin Özdemir: Aslında bu çok önemli bir soru. Müslümanlar zaman zaman Hazreti Peygamber'in âlemlere rahmet olma vasfını Rasulullah'ı övmek için de kullanırlar. Allah da övüyor zaten. "Seni âlemlere rahmet olmak üzere gönderdik", "misyonun ve görevin bu", diyor.

Rasulullah, Allah'ın rahmet olma emrini yaşayarak uygulamıştır. Bu uygulama Rasullullah'ın sünnetidir. Biz Rasullullah'ın rahmet olma vasfını (Kur'an-ı Kerim'in hayata tatbik tarzı demektir bu) kuşanırsak gerçek anlamda Rasullullah'ı örnek almış oluruz. Âlemlere rahmet vasfını Rasullullah'ı övmek için kuru kuruya söyleyip de kendimizi bu sünnetten uzak tutamayız fakat Müslümanların bir kesimi bugün bu halde.

İnsanları ikna edebilmek için rahmet olmak vasfını -Rasulullah'ın örneğini- tatbik ve temsil etmemiz gerekir. Bu şu demektir: Buldukları çevrede -okul olsun hastane olsun siyaset olsun yönetim olsun, her yerde- insanların gerçekten rahmet olup olmadığına, insanların onun uygulamalarından memnun kalıp kalmadığına bakarız -ki bu adaleti ikame etmek anlamına da gelir-. Dolayısıyla insanın tebliğ ettiği gerçeği temsil ederek yaşamıyla rahmet ortaya çıkar. Yani rahmet olmak söz değildir; tatbikattır, temsiliyettir ve yaşayarak örneklemiştir. Bu baskından Müslüman insanlar, hem âlemlere rahmet olan Rasulullah'ın hem de ona bu vasfı veren Kur'an'ın -ki Kur'an da en büyük rahmettir- bu vasfı her alanda yaşanmalı, uygulamaya konmalı.

Öğretmenler okullarda, akademisyenler fakültelerde, hâkim ve savcıların mesleklerinde rahmet olacak bir kalitede ve örneklikte olması lazım. Ancak böyle rahmet olunur. O zaman insanlar bu rahmet olma vasfının içeriğini anlarlar ve Rasulullah'ı hakkıyla tanırlar. Rasulullah zaten kendisine karşı kaba saba davrananlara, yanlış yapanlara son derece affedici bir çözüm ortaya koymuştur. Müslüman insanların da böyle tarihi bir görevinin olduğunu, Rasulullah'ı sevmenin, onun sünneti olan rahmet olma vasfının pratiğe aktarılmış şeklini ortaya koymakla mümkün olabildiğini ifade edelim.

Genç Öncüler: Hocam aslında çok bakılmayan bir açıdan baktınız ve meselenin özünü vermiş oldunuz. Hz. Peygamber'in rahmet olması çok soyut bir ifade ama siz rahmeti peygamberimizin bir sıfatı olarak değil misyonu olarak açıkladınız. Bizim de sorumlumuz bu olacaktır; rahmeti somut olarak nasıl anlayalım?

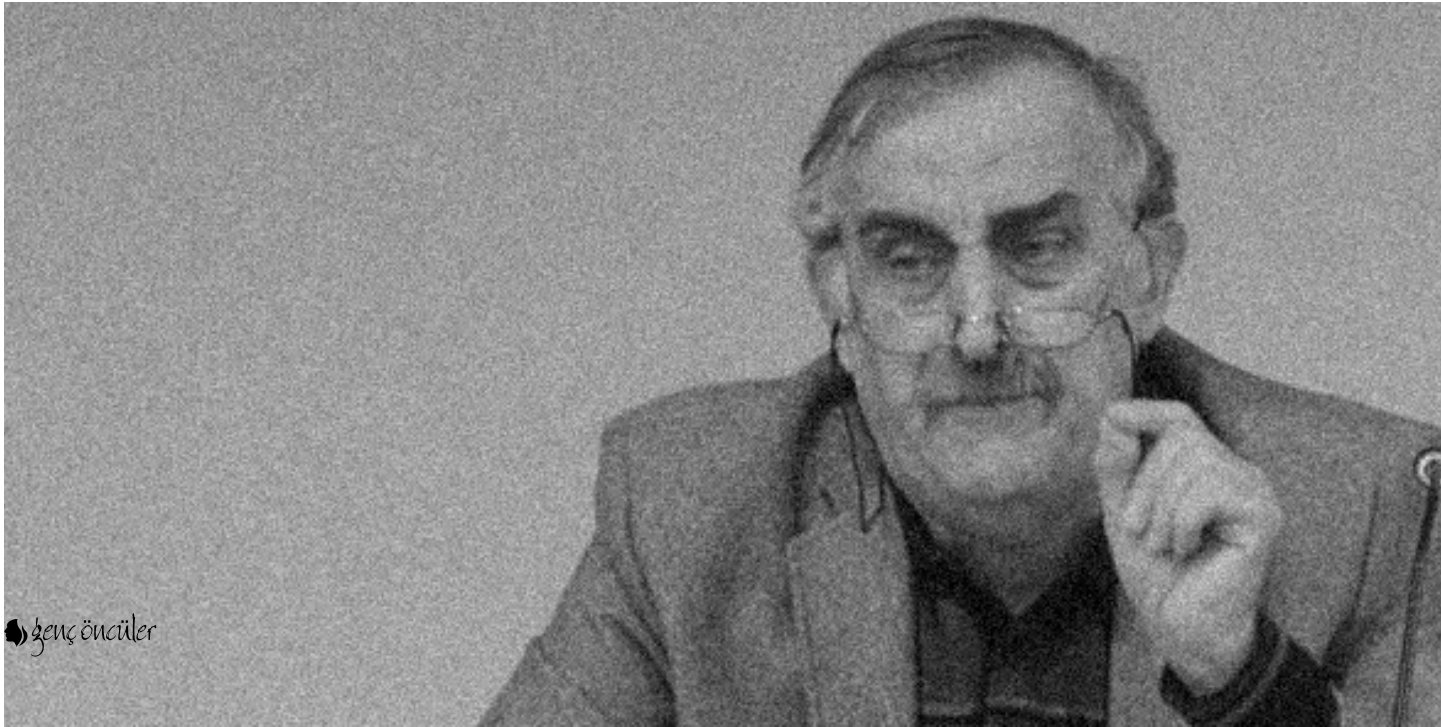
Şemsettin Özdemir: Bir öğretmen düşünün. Elli tane öğrencisi var. İçlerinden bir kısmının sıkıntıları vardır. Boşanmış aile çocukları, fakir insanlar, anası babası ölmüş insanlar... Bunların derdini dinleyen, arkadaş olan, sorunlarına çözüm üreten öğretmen en çok aranan ve sevilen öğretmen olur. Bunun gibi bir doktor düşünün. Hastanın derdiyle ilgiliniyor. Somurtan bir yüzü yoktur. Hastanın önce moralini düzeltiyordur. Yahut bir muhtar düşünün. Eğer muhtar mahallede sıkıntısı olan inanları bilirse ve bu sorunları çözmek için elinin ulaşabildiği imkânları seferber ederse o muhtar mahallede rahmet olma vasfına sahip olmuştur.

Siyasette rahmet ne demek bir düşünelim. Önce adil davranacak, hakkaniyetli olacak. Adam kayırmayacak, hak edene hak ettiği görevi verecek. İnsanlara değer verecek, ilişki kuracak. Böyle örnek insanlar Hz. Peygamberin muhkem olan, yaşayan modeli olan rahmet olma vasfını kuşanabildikleri zaman neler olacağını düşünün. Sorunları çözen, felaket üretmeyen bir Müslüman devlet düşünün. İşte o zaman hak gelir batıl etkisini kaybeder. Bu vasfı kullanacak bir devlet modelini bir gün Müslümanlar üretirse Müslümanların durduğu yer cazibe merkezi haline gelir. Müslümanlara gıpta edilir.

Genç Öncüler: Konuyla bağlantılı olarak buradan devam edelim. Peki Kur'an'ı hakkıyla bilme ve anlama çabası nasıl olmalı?

Şemsettin Özdemir: Tabii ki bu da çok temel bir konu. Ciddi bir çaba gerektiriyor. Her şeyden önce Kur'an-ı Kerim'i bize göndereni ciddiye almamız lazım. Bu olmazsa olmaz şarttır. İkincisi, Allah'ı ciddiye almak neyi gerektiriyorsa onu yapmalıyız. Bu da Kur'an'ı anlama ve aktarma çabasını ortaya koymak demektir (Tabii bunu da lafzi olarak söylemek kolay. Hani Kur'an çarpsın yeminleri vardır. İlla bir çarpma aranacaksa ümmetin bugünkü haline bir bakılsın...). Kur'an'ı bu bilme ve anlama çabaları, ilk olarak, onun indiği zamanki ortamda nasıl anlaşıldığı, ikinci olarak bugüne bunu nasıl taşıyacağı üzerine yoğunlaşmalı. Bunu yapabilmemiz için de Kur'an-ı Kerim'i ciddi ve yoğun bir şekilde okuma-anlama-kavrama faaliyetine girişmemiz elzemdir. Kur'an müminlerin en temel müfredatıdır. Zaman zaman Milli Eğitim Bakanlığı'nı müfredat üzerine eleştiririz. İyi de sevgili kardeşlerim, Müslümanların müfredatı mükemmel de Müslümanlar ne âlemde? Müfredatın mükemmel olması yetmiyor demek ki. Onu yaşayacak ve hayatına aktaracak kaliteli nesiller yetiştirilmezse dünyanın en mükemmel müfredatı da uygulanamaz olur. Dolayısıyla bu en son ve en büyük müfredatın hakkıyla kavranabilmesi hakkıyla okunmasına bağlı. Bu okuma faaliyeti, şahsi yapılmamanın ötesinde –anlayarak okumayı kast ediyorum lafzi okumayı değil- ekipler halinde, sorular sorarak okunmalı. O ayet o gün nasıl anlaşıldıysa öyle anlayalım. Bugün biz giderek küçülen dünyada milyarlarca insana hangi mesajı götüreceğiz? Asıl hedefini göz ederek okumaktan

bahsediyorum. Çünkü Kur'an-ı Kerim bize bir hedef koyar: "Biz sizi bana ibadet edin diye yarattık." "Sizi halifelikle sorumlu kıldık." "Kimin daha iyi olduğu belli olsun diye yarattık." Dolayısıyla mümin insan yaratılış gayesine uygun olarak hayatını düzenleyecek ve ana müfredattan hiç kopmayacak. Hayatın içinde dinamik olacak. Fakat şunu da ilave edelim hemen. Bunun için aradaki büyük boşluğu ortadan kaldırmamız gerekir. Müslüman ümmetin başına gelen en büyük problemlerden biri, Hz. Osman'ın siyasi bir darbeye iktidardan düşürülüp öldürülmesi üzerine iç savaşların başlamasıdır. Bu olay Müslümanları maalesef fırkalaştırır. Daha sonraki süreçte, fırkaların İslam'dan anladıklarının kurumsallaşmasından sonra, fırkalar kendi mensuplarını kendi anlayışlarına göre eğitmeye başlar ve böylece Kur'an-ı Kerim ana müfredat olmaktan çıkar. Bunu Kur'an'a zarar vermek için yapmazlar; kendi anlayışlarıyla bir din izahı yaparlar ve böylece biz farkında olmadan fırkalarla ve mezheplerin yorumlarıyla eğitiliriz. Bu yorumların hepsi yanlış değildir ama bizi farkında olmadan parçalar ve Kur'an-ı Kerim yukarı kaldırılır; sadece bazı âlimlerin okuyup anlamasına bırakılır. Hâlbuki bu kitap Müslüman olan herkesi eğitmek üzere gelen bir kitaptır. Bu gelenek maalesef ilk asırlarda böyle bir kesintiye uğradı. Bizim bu müfredatı bu şuur içinde kavrayarak, yeniden, İslam'ı ciddiye alarak, Kur'an'la yeniden eğitilerek, sahîh bir inançla istikameti doğru bir yol tutturmamız icap eder. Bunu yapabilmemiz halinde biz yeniden kaybettiklerimizi geri alabiliriz.

Genç Öncüler: Ciddiye almak tam olarak nasıl bir şey. Şimdi Cenabı Allah Rasulullah'ı yirmi üç senede Kur'an'la eğitti. O yasalar şimdi sayfalar halinde bizim elimizde. Mesela "emaneti ehline verin" ayeti var. Bu ayeti hemen her yerde söyleriz fakat emanetin ehline nasıl verileceğine pek kafa yormayız. Emanet ehline nasıl verilecek?

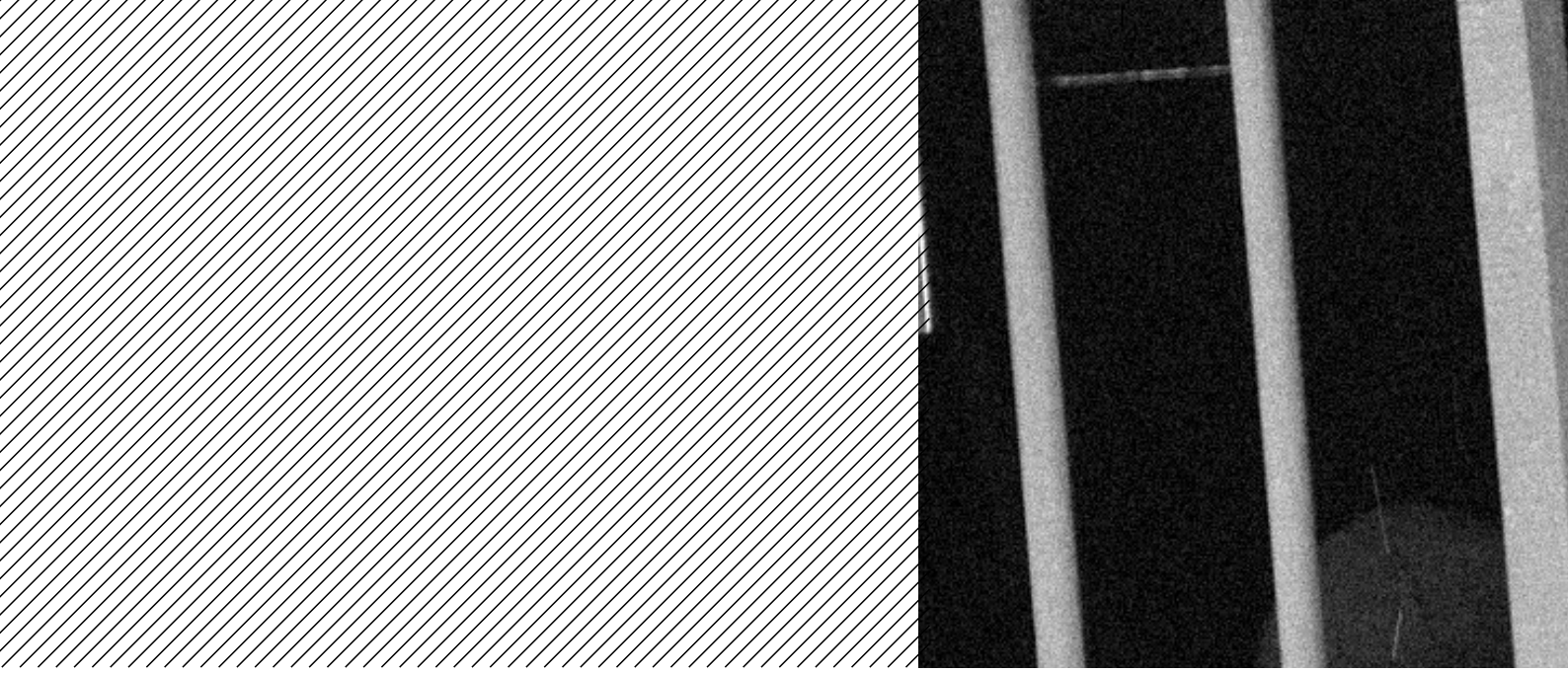
Şemsettin Özdemir: Ciddiye alınan bir konuda o konuyu kapsayan her unsurun üzerine yoğunlaşılır. Kur'an ciddiye alınıyorsa, yüce Allah bizden ne istedi ve bizim hayatı nasıl tanzim etmemizi buyurdu, bunu sorup gereğini yapmak için -gücümüz neye yetiyorsa- fert olarak, toplum olarak, ümmet olarak mücadele temeliyiz.

Allah'ın Kur'an'da emirleri vardır. Şartlar müsaitse sıhhati de elveren hacca gider. Haccın yapılma şartları bellidir. Bu farz kolayca uygulanabilir. Peki emaneti ehline nasıl vereceğiz? Adaleti nasıl sağlayacağız? Adaleti istemek kolay ama nasıl bir beşeri sistem üretelim ki orada ilahi adalet büyük oranda ortaya çıksın. Çünkü yüce Allah emrediyor; yapma görevi ise müminlerde. Onun için ben buna beşeri model diyorum. Ehil kim? Öğretmenlikle ehil başka; hatta matematik bölümünde başka tarih bölümünde başka. Öğretmenin bir eğitimci vasfı olacak bir de mesleki vasfı. Her dalda ehliyet ölçüsünü kim belirleyecek? Ve bu ehil kişileri belirleyecek insanlar nasıl seçilecek? (Biz bu konuda özel bir çalışma yaptık, muhtemelen iki üç ay içinde kitapçık olarak basılacak.) Kiminle istişare edilecek?

Söz gelimi İstanbul valisi dine göre hareket etmek istese, kiminle istişare ederse Allah'ın "işihline verin" emrini uygulamış olacak? Yahut belediye başkanı! 17 milyonluk İstanbul'u yönetirken bu ilkeyi uygulamaya kalksa kimlerle ve ne şekilde konuşup görüşecek? Cumhurbaşkanı "işihline verin" emrini uygulamaya kalktığı zaman kimlere ne şekilde görev vereceğini kimlerle istişare etmek mecburiyetinde olacaktır?

Bu sistem inşa edilmediği müddetçe biri gelir başka davranır biri gelir daha başka davranır. İlke inşa edilmemiştir çünkü. Ekonomide faizin olmadığı, işihline verildiği, vergi yasalarında adaletin tesis edildiği bir modelin inşa edilmesi için Müslümanların ciddi kafa yorularına ihtiyacımız var.

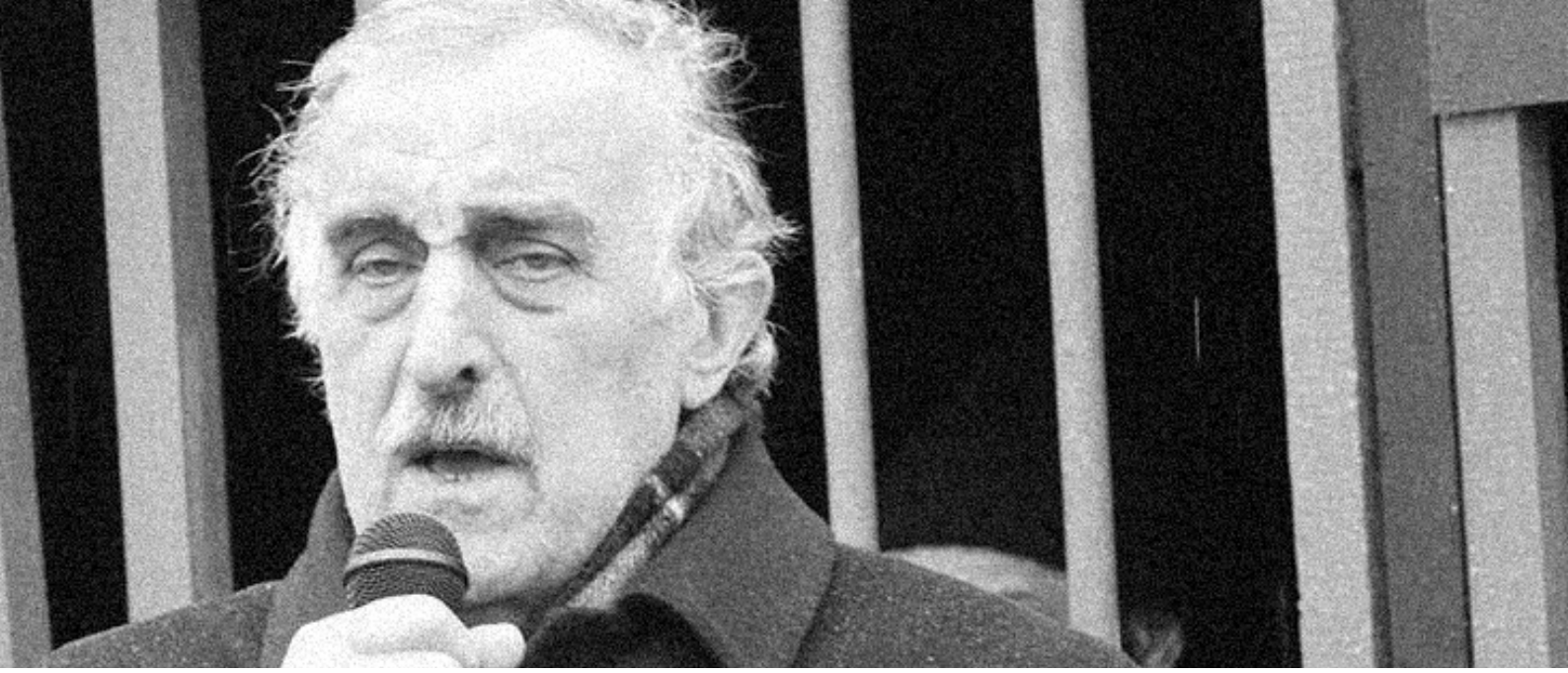
Bahsedilen emirler, İslam'a uygun bir sistemin yeniden inşasını gerekli kılar. İslam, sloganlarla egemen olamaz. Bu modelleri uyguladığımızı bir an için var sayalım. İşte rahmet olma vasfı! Bir işihline olanlara verildiği, kimsenin kayırılmadığı, adaletin olduğu, ilkeleri belli bir model... Bu sistemi yazılı ve kayıtlı hale getirmeliyiz ki açık ve şeffaf olsun. Bir cumhurbaşkanı yahut başbakan bile olsa sisteme müdahale edemesin. Zihinlerde "nasıl olsa Allah affeder" düşüncesi dolmasın. Adalet sistemi bozulmaya kalkışıldığı zaman halk veya devlet şahısları denetlesin. Bunu üretmek mecburiyetindeyiz. Eğer bunu yapamazsak insanlık için rahmet olacak vasfımızı kaybederiz. Bunu yapamazsak milyarlarca insan İslam'dan soğur. Ve hakkın, hukukun, adaletin dinle, İslam'la olmayacağını düşünmeye başlar. Yıllardır görüyoruz işte; Müslümanlar yapamıyor, hâlbuki yetersiz olan müfredatın kendisi değil onu uygulayacak nesiller ve kadrolardır. Bu müfredatın muhatabı olan kadrolar bu ve benzeri konuları ciddiye alarak gerekli soruları sorar ve çözüm üzerine kafa yorarsa, belki önümüzdeki yirmi otuz senede, bu ülkede ve başka yerlerde Müslümanlar gerçekten insanlığın gıpta ettiği bir modeli inşa ederler. Ve bunu da inşa etmekle sorumluymuz, bu bizim görevimiz. İbadet için yaratılmak bunu gerektirir. Halife olarak görevlendirilmemizi bunu gerekli kılar. Çalışırsak başarırız, çalışmazsak; egemenlik ve hüküm kimsenin tapulu malı değil.

Genç Öncüler: Okullarda son beş-on senedir dini derslerin sayısı artıyor, diğer yandan bu dersleri hakkıyla anlatacak olan öğretmenlerin eksikliğinden şikâyet ediyoruz. Sığ konulara girmeden, çocukları kuşatıcı bir şekilde bir üslup geliştirmemiz lazım. Bu üslubu nasıl inşa edeceğiz?

Şemsettin Özdemir: Türkiye’de bizim en önemli sorunlarımızdan biri budur. İslami hassasiyete sahip olduğunu söyleyen insanlar içerisinde çok temel bir sorun bu. Evet dini içerikli birçok ders seçmeli olarak koyuldu. Ben müfredatı inceledim; biraz brikimi olan bir öğretmen bu derslerde her şeyi anlatır. Ama okulda her şeyi anlatmak demek camide vaaz vermeye benzemez. Öğrencilerin anladığı dilden konuşmayı becerebilmeli öğretmenler. Birisi camide konuştuğu gibi okulda konuşursa talebeyi bilmiyor demektir. Öğretmen; talebeye kendisini sevdirebilmelidir. Dert ortağı olabilen, talebeyi dinleyen, sert davranmayan, sıkıntılılarıyla ilgilenen bir öğretmen gönülleri kazanacağından işi kolaylaştır. O bakımdan Müslüman vasıflı arkadaşlarımızın bir öğretmen ve eğitimci olmanın gerektirdiği tutum ve tavrı kuşanması lazım. Otoriteden önce dostluk, samimiyet, kendine ve talebeye güven olduktan sonra öğretmen çekinmeden her şeyi konuşur. Herkesi de konuşTURUR, çekinmez.

Sevdirerek öğretmek, o talebeyi geliştirmektir. Şimdi burada bir şeyin üzerinde durmakta fayda var. Türkiye’de “dini eğitim” kurumlarından yetişen kardeşlerimizin –genelde ilahiyat mezunu olanlar-, büyük çoğunluğunun yetişme tarzında bir sorun var ki okullarda başarısız ve talebenin sevmeyeceği öğretmenler haline geliyorlar. Onu sevmeyen onun temsil ettiği dini de sevmez. O bakımdan ilahiyatlardaki hocalar ve profesörler, dekanlar, rektörler şu soruyu sormalı: Neden buradan mezun olanlar okullarda istenilen başarıyı yakalayamıyor? Empatiyi kuramıyor? Neden sevilmiyorlar? “Bizim yaptığımız eğitimde hata mı var diye soru sormalı”, bunu halletmek için kafa yormalı ve bunu içimizde tartışmaya açmalıyız. Birçok arkadaşla böyle konuştuğumda eleştirilmek hoşlarına gitmiyor. Zaten insanlar eleştirilmeyi sevmez. Ama böyle bir gerçek var. Niye talebeler başarılı olamıyor? Neden hoca kendini sevdiremiyor? Neden iyi ders anlatamıyor? Bunu düzeltmezsek eğer talebeler dini derslerin öğretmenlerinin verdiği dersi seçer mi? Talebe hocayı sevmiyorsa Kur’an dersini de sevmez. Bakın farkına varmadan o çocuk Kur’an’dan soğuyor. Hocayı sevmeyeceği zaman Rasulullah’ın hayatını da seçmez. Bir arkadaşım İlahiyat Fakültesi’nde ders veriyordu, “benim dersime katılmak serbest” dedi. Başka bölümlerden bir sürü öğrenci geldi onun dersine. Şunu anlattı: “Bir gün vedalaşırken bir soru sordum. ‘Herkes kanaatini söylesin,’ dedim. Bir öğrenci ayağa kalktı, ‘Hocam ben sizin dersinize devam ediyorum, henüz Müslüman değilim ama ben sizin dersinize keyif alarak geldim. İlk başta zaten bırakıp gideceğim diyordum. Fakat sizi dinledikçe şuna karar verdim: İslam çok ciddi bir din. Henüz iman etmiş değilim, belki yarın bir gün iman edebilirim.’” Şimdi bu örnekte görüldüğü gibi bir bu arkadaşımızın başka bölümden gelen biri üzerinde bıraktığı muhteşem etkiye bir de başka arkadaşların gittiği okullarda çocukları dinden soğuttuğu tavırlara bakın. Kur’an, siyer ve din kültürü derslerine giren hocalar okulun en sevilen hocası olsun görün bakalım müfredat sorunu kalıyor mu ve talebeler nasıl değişiyor.

Genç Öncüler: Hangi dünya görüşünden olursa olsun; genç-yaşlı, Müslüman-gavur her kim olursa; Kur'an de-yince akla ilk olarak ne gelmeli; "evet Kur'an'ın insanları şuna çağırır" diyecekleri o şey nedir?

Şemsettin Özdemir: Onu diyebilmeleri için biz o di-yecekleri şeyi muhataplara verebilmeliyiz. Kur'an-ı Kerim in-sanları yalnız ve ancak Allah'a ibadete çağırın bir kitaptır ama bunu iyi anlamalı ve iyice izah etmemiz lazım. İbadet yal-nız namaz, oruç vesaire değildir.

Gerçekten ibadet çok kapsamlıdır, hayatın yaratılış ga-yesidir Bütün hayatın ilkelere uygun bir modelle yaşanması çabasıdır. Evet İslam adalet demektir. Adalet yoksa o İslam de-ğildir. İslam, az evvel konuştuğumuz gibi, işin ehli olana tevdi edildiği, zulmedilmediği, katliam yapmadığı ve sapkınlığa sevk etmedikleri sürece her dinden insanın özgürce yaşaya-bildiği, münakaşadan ve soru sormaktan asla korkmayan bir dindir. Kur'an'ın olduğu yerde her şey özgürce tartışılır.

Çünkü Allah Kur'an'da Şeytan'ı, Nemrut'u ve Fira-vun'u konuşturuyor. Resullerin düşmanlarından cümleleri naklediyor. Demek ki düşünce ve tartışma özgürlüğü sonuna kadar vardır. Hayatın yaratılış gayesinin ibadet oluşu, bir sis-tem inşası çabasıdır. Dünyada bugün kırk zenginin dört mil-yar insandan daha varlıklı olması korkunç bir sömürü düze-nidir.

İslam, insanların tümünü hakkaniyetle koruyan bir modeli inşa etmeye çağırır. Kur'an beşerin ilahlaştırılmadığı bir mesajdır. İnsanlar insanlara tapamaz. Beşere tapmayı, insan için büyük bir aşağılanma sayar. Allah'a ibadet izzettir, onurdur. Ama beşerin beşere kölelik yapması bugün yok değil. Beşer Amerika'da Avrupa'da kurallar koyuyor, milyar-larca insan itirazsız bunu uyguluyor. İşte bu da ibadettir. Ama başka bir dinde...

Ama tabi bunları ifade etmiş olmakla doğru sistemi or-taya koymuş olmuyoruz. Müslümanlar vahyin temiz ilkeleri-ni hayatlarında tatbik etmeli ki İslam deyince insanların aklı-na bu sömürsüz, adaletli model gelsin. İnsanlar gözleriyle düşünür. Buna basiret denir.

Müslümanlar bu örnekliği gösterebilirse, insanlar İslam'ın mükemmel bir sistemi ihtiva edeceğini bilir. Fakat bugün İslam dünyası bu modelin çok uzağında. Müslüman ül-kelere yerleşen diktatörleri ve o ülkelerdeki sefaleti görenler İslam'ı duyunca heyecanlanmazlar. Torpilin olmadığı, hak edenin hakkını eksiksiz aldığı, asla zulmedilmediği bir mode-lin akla gelmesi için uğraşmalıyız. Bu akıllara gelmiyorsa so-rumlusu başkası değil biziz. Bu örnekleri zamanında çoğalt-tık. Endülüs'ün bir döneminde Osmanlı'nın kimi zamanların-da insanlar İslam'ın güzelliğinin farkına varıyorlardı. Bir yerde İslam'ın bir model olarak yaşanıp ortaya konması hay-ret verici bir etki bırakır. Buna ihtiyacımız var fakat henüz bunu başaramadık. Başarmakla sorumluyuz. Bu müfredat, bu ilkeleri hayata tatbik edecek kadroları bekliyoruz.

Kara Bir Gün*

*Hadisât Gazetesi,
9 Şubat 1919

*İtilaf kuvvetlerini oluşturan kâfirler
İstanbul'u işgal ettiğinde İstanbul'da yaşayan
gayrimüslimlerin sevinç gösterileri karşısında
Süleyman Nazif'in
yazdığıdır.*

Fransız generalinin dün şehrimize vürudu [gelişi] münasebetiyle bir kısım vatandaşlarımız [azınlıkları kast ediyor] tarafından icra olunan nümayiş [gösteri], Türk'ün ve İslam'ın kalbinde ve tarihinde müebbeden kanayacak bir ceriha [yara] açtı. Aradan asırlar geçse ve bugünkü hüznün ve idbârimiz [talihsizliğimiz] şevk ve ikbale münkalib olsa [yerini neşe ve talihe bıraksa] yine bu acıyı hissedecek ve bu hüznün ve teessürü evlad ve ahfâdımıza nesilden nesile ağlayacak bir miras terk edeceğiz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dâhil olarak, -Büyük Napolyon'un neşide-i mütehaccire-i muzafferiyâtı olan [Napolyon'un kazandığı zaferlerin taşlaşmış bir şiiri olan]- tâk-ı zafer altından geçerlerken bile Fransızlar bizim kadar hakaret görmemişti. Ve bizim dün sabah saat dokuzdan on bire kadar hissettiğimiz ye's ve azabı duymamıştı. Çünkü [Fransız] nâmını taşıyan her ferd, çünkü yalnız Hristiyanlar değil, Yahudi Fransızlarla Cezayirli Müslümanlar, o matem-i milli karşısında aynı telehhûf ve hicab [üzüntü ve utanç] ile ağlamış ve kızarmışlardı.

قره بگون

فانسه جز الفك دور كه موزه و دردی مناسبتیه بر قسه لند استر موز قنده
اجرا اولاند تا سیه تركك واسلوك قلمنده و ناز كنده موبأ خانایه صوبه بر حریه
آجری . آرادره عهده كیه و بكونكی جزنه واد بارنز سوسه و اجناله منقلب اولسه
ینه بو آجری حسی ایره جك و بو جزنه و نازی اولاد و احفاد موزه سله لند
آغلایچه بر مرآت ترك ایره جك .

المانیا اردولی ۱۸۷۱ سنه سنه بارسه دهل اولدوریه - بونك نایوبونك
نسبه رمچه مظفر باقی اولان - طایفه آلتندك كركه بیه فانسولر بزم قرار
عقارت كورماستدی . و بزم دون صبح ساعت طوقوزده اود بره قدر حسن انیزك
یاس و غذای طوبیاستدی . حسن فانسولر نهن كی سینه لهر فزود ، هر نكلمه باكن
فرستاندكل ، بوردی فانسولرله جزاری صماندر اوتام ملی قارشمیده عیبه
نلهفه و حجاب اید آغلایسه و قیراستدی .

بزایسه موجودینه ولسایه لرغا بزم علوجنا بزمه مبدور اولدور قشملق
قهای و قهری سمانتیه غاتم مغز موزه الك آجری عقارتك بر طوقانته سكلنده آلتی
كوردك . و بونك مستحبه ككل ارك (دینه یز . مستحبه ایلانه بونك كته
دچار اولاندور . هر قهر صمی نفا حیانه بر حور اقبال واد بار صمی قهری واد .
فانسولر قرائی برنجی فانسولی (سیارل كنه) ك كجسته قورایسه و قوجو و بانیه
سهرنجی كرات اید صامسیه براسك دق مقرر انده بر بلم برسطه الیم ده مسطور
ایسه . لهر حال ، محولر . عربلك كورلی بوسون دار :

اصبر فان الدهره لا یصبر

دبرلر .

Haliç önünde
işgal kuvvetlerinin
gemileri.

Biz ise mevcudiyet-i milliyeye ve lisâniyelerini bizim âlîcenabımı-
za medyun [borçlu] olan bir kısım halkın hay-huy şemâtiyle [şamata
çığlıklarıyla] bu mâtem-i muazzezimize en acı hakaretlerin birer tokat
şeklinde atıldığını gördük. Buna müstahak değildik diyemeyiz. Müsta-
hak olmasaydık, bu felakete düçâr olmazdık. Her milletin sahâif-i haya-
tında birçok ikbal ve idbâr sahîfeleri vardır. Fransa Kralı Birinci Fransu-
va'yı Şariken'in mahbesinden kurtarmış ve koca Viyana şehrini kerrât ile
[çok kere] sarmış bir ümmetin defter-i mukadderâtında böyle bir satr-ı
elîm [çok acı bir satır] de mestûr imiş. Her hal muhaveldir [değişir].
Arapların güzel bir sözü var:

“

“İsbir feinned-dehre lâyesbir”
(Sen sabret, çünkü zaman sabretmez)
derler.

Müşrikler Müslümanlardan Korkmalıdır

Yavuz Selim Sancak

Ekrem İmamoğlu'nun İBB seçimlerini kazanması ile birlikte Türkiye'de dindarlara yönelik suçlama, hakaret ve iftiralar artmaya başladı. Devranın döndüğünü hisseden her devrin adamı tipler yeni rotalara doğru yol alıyor. Gemiyi ilk fareler terk ediyor. Geminin sığıntıları, eğreti gelinleri ardı ardına özeleştiriyor. Fakat bu özeleştirisi Müslümanların kendi iç muhasebeleri olmaktan çok müşriklerin zorlaması ile müşriklerin mecralarında yapılan eleştiriler.

Bugün yine ülkenin büyük televizyonlarında tarikatlar ve cemaatler tartışması adı altında Müslümanlara yönelik hakaret ve iftira seansları düzenleniyor. Müslümanların örgütlülüğü rejimin halen en büyük beka sorunu! Müslümanların; evinde kendi halinde yaşayan, dünyaya ve memlekete dair en ufak bir iddiası olmayan, sinmiş, korkak, dünyevileşmiş insanlar olmaları bekleniyor. Rejimin ideal Müslüman tipolojisi özel günlerde alkol tüketen, bayram namazına giden, siyasal herhangi bir ajandası olmayan bir topluluğa mensup olan insanlardan oluşuyor.

Oysa İslam hayatın içinde. Tıpkı Kemalizm gibi. Türkiye'nin en büyük tarikatı olan Kemalizm asla ekranlarda tartışılmıyor. Ak Parti iktidarının on sekizinci yılında Kemalizm halen kanunlarla korunuyor. Dünyanın en fazla bağlısı bulunan dini sekülerizm ise kutsal bir hakikat olarak insanlığa anlatılıyor. Fakat Müslümanların kamu kurumlarına girişi ekranlardan halen milli güvenlik problemi olarak lanse ediliyor.

Savaş Hz. Adem'den beri aynı aslında. İslam ile İslam olmayanın savaşı. Savaş tüm renkliliği ile devam ediyor. Fakat Müslümanlar Türkiye Cumhuriyeti'nde

bu savaşın dezavantajlı tarafı. Çünkü rejimin muteber tarikatı Kemalizm'e sövmek kanunlar ile yasaklanmışken, İslam'a ve onun peygamberine sövmenin herhangi bir cezai yaptırımını yok. TV ekranlarından milyonların inancına hakaret edenler, milyonları tacizle, tecavüzle anmaya çalışanlar sabah uyandıklarında herhangi bir endişeye kapılmaksızın, arkalarına bakmaksızın sokakta rahatça yürüyebiliyorlar. Bu Türkiye'de Müslümanların içine düşürüldüğü büyük bir zillet çukurudur. Müslümanlar böyle bir düzlemde hangi yüzle iktidar olduklarını ifade edebilirler?

Alkolizm ve fuhuştan kaynaklanan problemler dünyada suçun çıkış noktası. İslami hayat tarzı mı insanları suça ve kötülüğe teşvik ediyor yoksa seküler batılı hayat tarzı mı? Peki neden seküler din ve Kemalizm tarikatı tartışma konusu yapılması gerekirken hedef hep İslam oluyor? İzmir'de bir anne sevgilisi ile zina edip beş yaşındaki çocuğunu öldürüp tandırda saklıyor. Beş yaşındaki yavrunun cenazesi araba bagajında Eskişehir'e getiriliyor. Ne geleneksel medyada ne sosyal medyada çıt yok! Akşamında televizyonlarda tarikatlar, diyanetin gerekliliği tartışılıyor. Fail fuhuş yapan bir kadın değil de muhafazakârlığa meyyal bir tip olsaydı bir hafta boyunca İslam'ın tüm ilke ve prensiplerine küfredilecekti.

Emine Bulut'un alkolik kocasının suçu dahi Müslümanlara mâl ediliyor. Feminist örgütler suçlunun geleneksel aile yapısı ve din olduğunu ifade ediyorlar. İslam ne zamandan beri alkol alıp eşini dövmeyi veya öldürmeyi emrediyor? Yahu bu din en başta alkolü zaten yasaklamış bu hadiseler yaşanmasın diye. >>

>> Bu pervasızca saldırıların tek bir sebebi var: Müşrikler Müslümanlardan korkmuyorlar. Oysa Müslümanların hâkim olduğu bir memlekette müşrikler Müslümanlardan korkmalıdır.

Allah'a ve dinine savaş açanlar bunun bir bedelinin olduğunu bilmek zorundadırlar. Yoksa Müslümanlar samar oğlanı gibi işlemedikleri günahların bedelini ödemek zorunda kalmaya devam eder.

Muhbirlerin Cenneti

=

İstihbarat Devleti

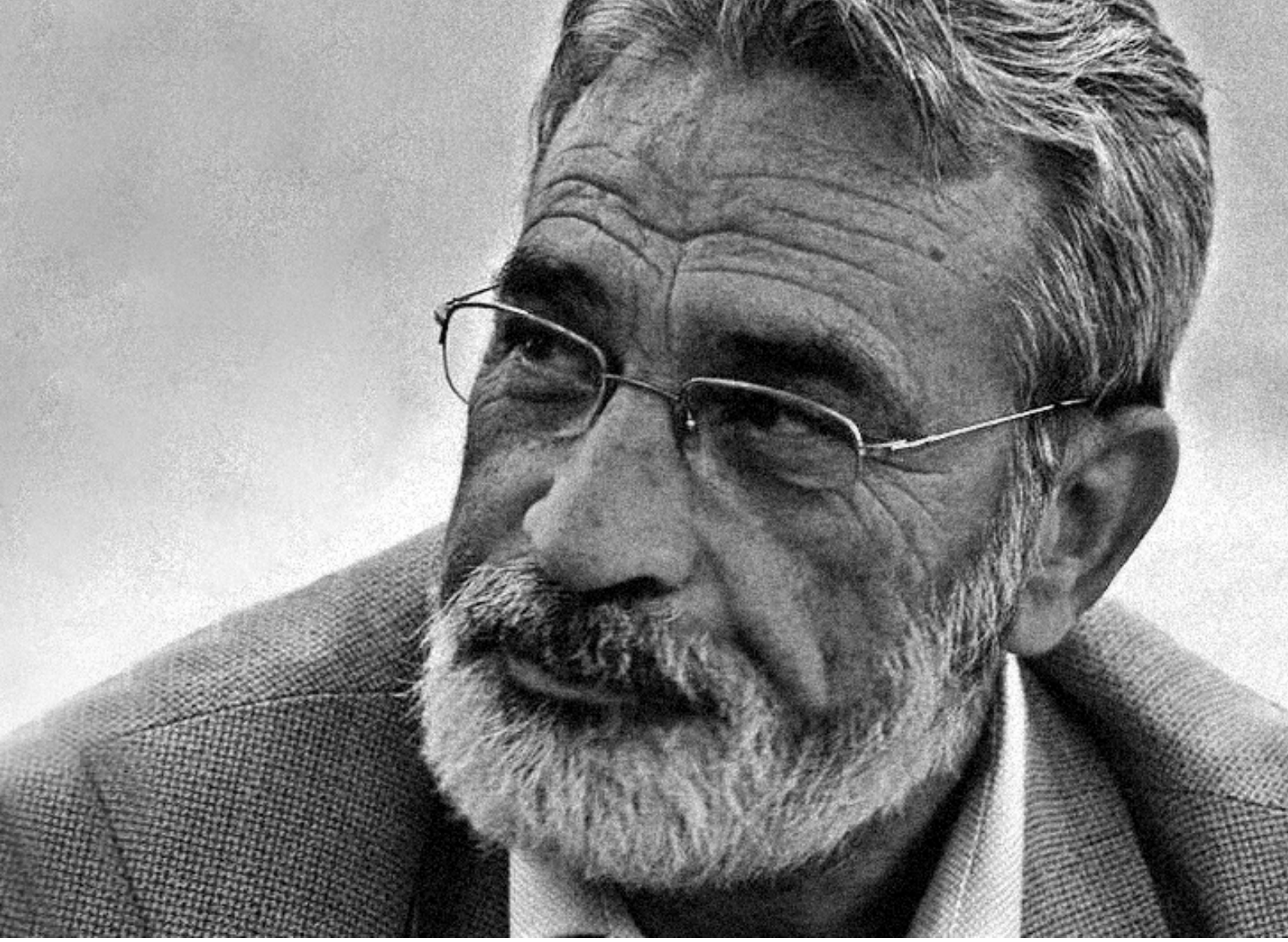
İsmet Özel

*İsmet Özel'in 12 Kasım 2011'de
kaleme aldığı bu yazı,
İstiklal Marşı Derneği'nin
sitesinden iktibas edilmiştir.*

<http://www.istiklalmarsidernegi.org.tr/Yazi.aspx?YID=567&KID=1>

Ne tarihî olan, ne de tarihi olan abese irca edilebilir. Bu hükmü bir şeyin abese irca edilebilir oluşunun o şeyi tarihî olmaktan çıkardığı, o şeyin bihakkın tarihlendirilemediği hükmüyle ikame edebilirsiniz. Son asırda Türklerin millî hayatı bakımından tarihî olan ve tarihi olan Türkiye Cumhuriyeti'dir; ve lâkin aynı asırda Türklerin millî hayatı bakımından "İnkılap Tarihi" her veçhesiyle abestir. O halde şöyle sual edelim: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni Kur'an Devleti ve İstihbarat Devleti diye ikiye bölmek abesle iştilal midir? Bir yanda "Kitabımız Kur'an" denildiği için ancak elde tutulabilen devlet var, diğer yanda "Biz bu şeyler olacak diye mi şehit verdik?" sualine yol açan inkılap(lar)!... Cumhuriyet tarihini esasa müteallik kanaate istinaden izah edebilirim diyen herkes bir "Kur'an Devleti"nden bahsetmek mecburiyetindedir. Abesle iştilal Cumhuriyet tarihini izah etmenin en kolay yoludur diyenler ise başından beri hükümler olanın istihbarat devletinden başkası olmadığını yaklaşımlarına sarılacaktır.

Birinci Cihan Harbi'nin sona ermesi yeni bir dünyanın kurulma şartlarını temine matuftu. Kapitalizm hodri meydan demişti. Savaşın sonu, kapitalizmi, Dünya Sistemi'ni, Medeniyet denilen canavarı gıdasız, susuz ve giderek nefessiz bırakması muhtemel beşerî kuvvetlerin de dünyayı terk etmeleri demektir. Sermaye kendini tez elden zafere ulaştırarak yolun üzerindeki iri taşları, dikenli çalılarını temizledi. Çar'ın, Kayzer'in, Sultan'ın sonu gelmişti. Bir askeri kuvvet ve bir siyasi teşkilât olarak İslâm yerküreden tard edilmişti. Arz üstünde küfrün yekpare bir millet olarak ezici ağırlığa kavuşması zaman alacaktı. Bu zamanı kazanmak, Türkleri bir süre bir yerde bekletmek gerekiyordu. 27 yıllık tek parti yönetimi bekletenlerin bir bildiği olduğu fikrine saplanarak geçirildi. 14 Mayıs 1950 tarihinden itibaren saplantıdan vazgeçilmesinin felâket olmayabileceği düşünölmeye başlandı. Nasıl olursa olsun bir Kur'an devletimiz vardı.

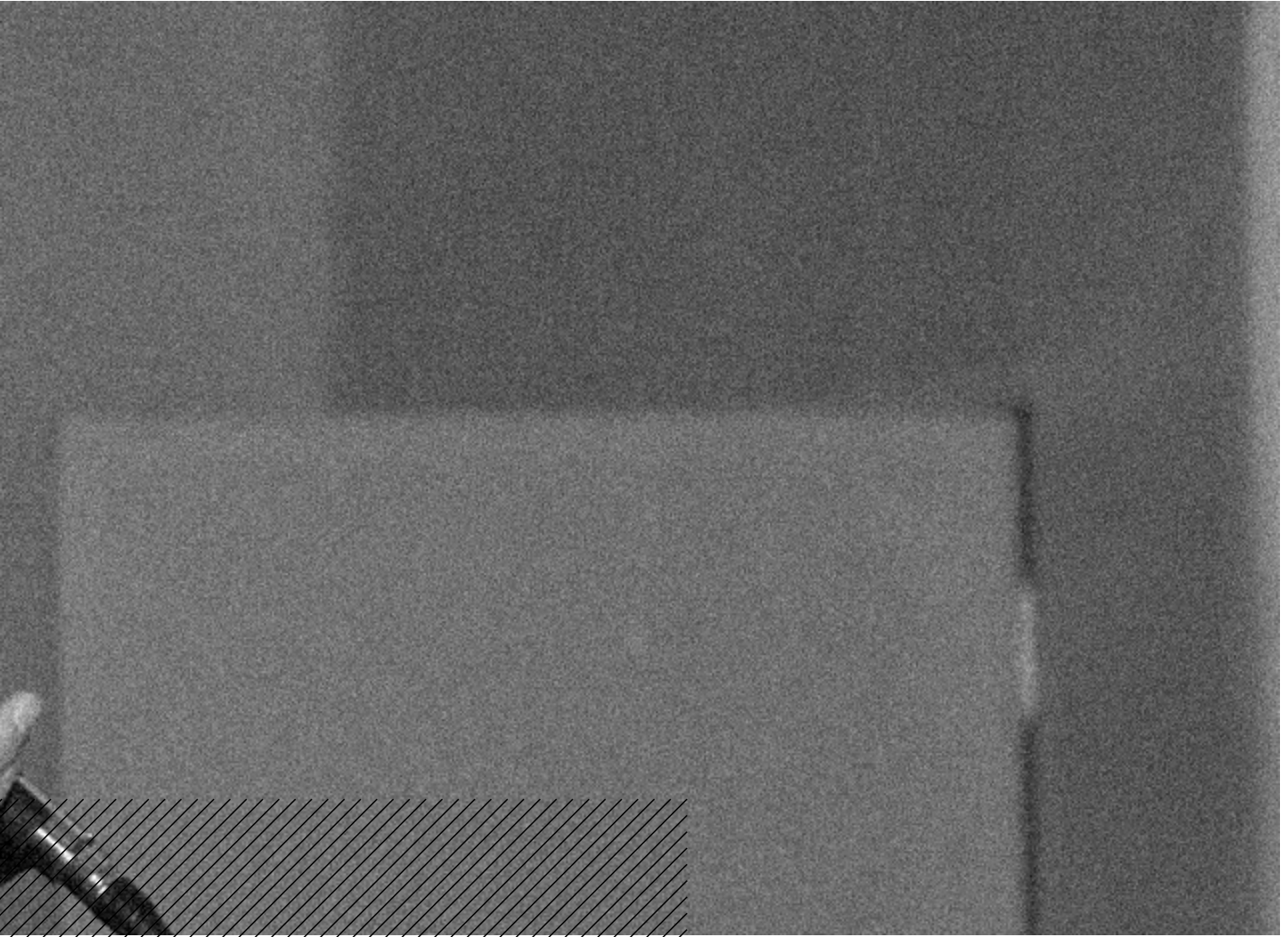
27 Mayıs 1960 sabahı Türklerin Kur'an devleti âniden zâil oldu. Bu demek oluyordu ki, mânâ itibariyle Türkiye bir bağımsız ülke olarak Dünya Sistemi defterinde artık görünmeyebilirdi. Sistemin rabbleri defterden Kur'an devletini sildiler mi? Hayır, sadece bir abrakadabra devreye girmiş ve pattadak I. Dünya Savaşı sonrasının şartlarını havi sayfa çevrilince Kur'an devleti görünmez hale gelmiş idi. Bundan böyle kendini sadece II. Dünya Savaşı sonrasının istihbarat devleti gösterecekti. Çankaya'ya 27 Mayıs 1960 sabahı gelen üniformalılara "Beni tevkif edemezsiniz; ben komitacıyım" demişti Celâl Bayar. Adnan Menderes ise kendini tevkife gelen genç hava subayına "Cürmüm nedir?" sualini tevcih etmişti. İşin içinde tarafmış gibi rol alanlar bile neyin içinde olduklarını bilmiyordu. Türkiye bağlamında hayatı değer taşıyan hiç kimsenin olan bitenden bir şey anladığı yoktu. Sizin anlayacağınız, NATO (Kuzey Atlantik Pakt Teşkilâtı) bugün Libya'da yaptığının provasını elli bir sene önce Türkiye'de yapmış, ülkeyi PAX AMERICANA hizasına sokmuştu. O âna kadar Türkiye Cumhuriyeti, milliyetçi Arapların Türkleri mürted ilân etmeleri nobranlığına sebebiyet veren ve lâkin Türklerin "Önce Vatan" deyip yeni şartlarda Allah rızası kazanmanın zaruri sahasını ellerinde tutmak üzere sahip çıktıkları bir teşkilât idi. Defterin yeni açılan sayfasına onun yerine yazdırılan istihbarat devleti Kur'an devletini canlı kılan anlayışın aksi istikametinde bir temayülü azdırdı.

Bütün bunlar hangi zeminde cereyan ediyordu? Türk milleti deyince devletlerinin bir çırpıda yok edilmesine ses çıkarmayacak kadar rezil bir milleti mi anlamak gerekir? Bilakis, devletlerinin kıymetini Türkler kadar bilen millet dünyada yoktur. Bu bilindiği için minare hırsızları birçok müsait kılıf hazırlamışlardır. II. Osman saltanatından günümüze kadar yaşadığımız sıkıntıların, eziyetlerin, katliamların çoğunu değil, tamamını Türk'e Türklüğünü, gâvura gâvurluğunu ispat gayretinde olan mütegalibe çıkarmıştır. Her çeşit para babasının, paşalıkla servet edinmişlerin gelir kaynağına inerseniz her şey âyân beyan ortaya çıkabilir. Türkler XIII. asırdan günümüze kadar hiçbir zaman müesses nizamın kaymağını yiyen takıma mensup kavmi temsil etmedi.

Zurnanın zırt dediği yer İstiklâl Harbi'dir. Türk tarihi boyunca, hangi yolla, neler kaybetti isek hepsini İstiklâl Harbi verdiğimiz için bulduk, geri aldık. Hani, derler ya, Allah fakir kulunu sevindirmek için eşeğini kaybettirir ve tekrar buldurmuş. Öyle mi oldu gerçekten? İçinde ne kadar doğruluk payı olsa da, yukarıdaki anlatım doğru değildir. Doğru ifadeyi şu yoldan bulabilirsek gerek: Allah ne zaman zümre-i fukaradan bir kulunu sevindirmek ister ise, ona merkebinin kaybettirir ve lâkin akabinde o kuluna hayvanını semersiz buldururmuş. Fakir kul demeyip zümre-i fukara dersiniz, çaresiz, bînasip insanları değil, dünya malıyla imtihan edilme yükünden arınmış insanları kastetmiş olursunuz. "Fakir kul, fakir bir Allah'ın kulu" gibi tabirler yakışsızdır. Zira kulluk bilincine ermek başlı başına bir zenginliği elde tutar hale gelmek demektir.

Hangi türden olursa olsun dünya hayatını idame ettirme vasıtalarına vaziyet etmek fukara zümresinin nefes almasını kolaylaştırır. Şükrederek yaşarlar. Nefes almakta zorlanmak ise canından bezmeğe varır. İnsanın böyle durumlarda imânı gevreyer. Oysa kul kolay nefes aldıkça canının kıymetini daha çok bilir ve imânının daha kuvvetlenmesi yoluna girer. Merkepsiz kalmanın ne mânâ taşıdığı zehrini tattıysa insan, yeneden hayvanla buluşturulup semerden mahrum bırakılmayı bala kavuşmak sanacaktır. Her ne kadar aradan geçtiyse de seksen sekiz yıl; Türk milleti balın verdiği sarhoşluktan halen ayıkabilmiş değil.

Adına hem girilen diğer önceki harplerden onun mânâ itibariyle farkını vurgulamak kastıyla Seferberlik dediğimiz I. Cihan Harbi ve hem de seferber oluşumuzun hitamını işaret eden İstiklâl Harbi sonrasında biz Türklerin, başına gelen kaybetme/bulma tarzında bir şey. Haçlarını minberlerimize diken cür'etkârları Türk topraklarından kovduk. Ortodoks çanlarını susturduk. Çanı susturulan Yunan çekilirken on binin üzerinde camiye ateşe verip yaktı. Çekilme bir muvazaa mı idi? Biz buna bakmıyorduk. Ankara ve Atina arasındaki mutabakat hangi hususlara teşmil edilmişti? Biz böyle şeylere kafa yormayı gereksiz sayıyorduk. Bir Türk vatani hâlâ vardı; bu az şey değildi.

Kur'an devleti kurtarıp yeni teşkilâtlanma safhasına girildiğinde Türkiye nüfusunun belki yarısına yakın kısmı ve belki de yarısından fazlası Türk topraklarının yeni sakinleriydi. Eski sakinlerin ne kadarının kısa geçmişi gayri-Müslim bir hayat yatkinliklarına uzanıyordu? Bu suali akla getirmek kimsenin menfaatine hizmet etmezdi. Netice itibariyle en az bir bakımdan acz içindeki idare edilenlerin dikiş tutturma gayretleri idarecilerin inkıyat ettirici iktidarını mutlaklaştırıyordu. Resmîyet denilince klasik Osmanlı düzeninin canlanmış "sunuf-u devlet" ruhu anlaşılmalı yeriydi.

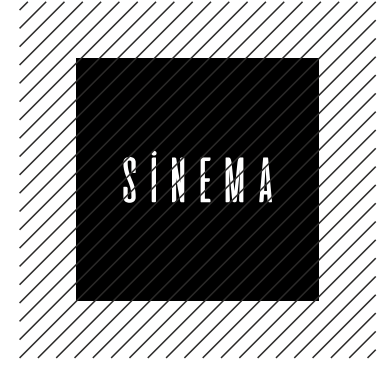
Muhbirler 27 Mayıs 1960 sabahından beri cennette yaşıyor. Onlar Türklerin kendi başlarının çaresine bakmak üzere yaptıkları her şeyi Pentagon'a ihbar ederek geçimlerini sağlıyor. Ahlaksızlıkları yüzlerine vurulunca da, hepsi, sağcısıyla solcusuyla koro halinde, bir ağızdan "Ne yapalım geçim dünyası" diyor.

ANLATI VE ANLAYIŞ

TALHA ULUKIR

Anlatı; içerisinde olmazsa olmazları barındıran bir bütündür. Zaman, karakter(ler), eylem, çatışma, nedensellik ve anlatıcı bu bütünün elemanlarıdır ve her anlatıda bulunması elzemdir. Aynı olayı anlatmak için çok farklı cümle(ler) kurulabilir az önce bahsedilen elemanlarla. Aristoteles, Poetika'da sanatları birbirinden ayırıp tasniflendirmiştir. Neredeyse tüm sanat dalları anlatı bakımından Poetika'da bir yere temas etmektedir. Her ne kuramdan bahsedecek olursak olalım Aristoteles'ten bahsetmemiz imkansızdır, keza Fransız Post-Yapısalcılar da Aristoteles'in Poetika'sını şemalaştırmıştır. Bu bağlamda şuna değinmek gerekir; Aristoteles'e göre Tragedya "başı ve sonu olan, belli bir uzunluğu bulunan bir eylemin taklididir; sanatça güzelleştirilmiş bir dili vardır; içine aldığı her bölüm için özel araçlar kullanır; eylemde bulunan kişilerce temsil edilir..." şeklinde tanımlanmaktadır.

Anlatı, birçok farklı kalemden birçok farklı şekilde beslenmektedir. Tarihi/mitolojik bir olay da anlatıdır, halihazırda yaşadığımız dünyada meydana gelmemiş hayali bir şey de anlatıdır. Bu bağlamda önceki paragrafta bahsedilen etmenleri içeren her şey anlatıdır. Görsel sanatlarda anlatının çok farklı tezahürleri mevcuttur, bahis konusu sinema olduğunda anlatıyı kestirmek çok kolay olabilir. Filmin başından sonuna akış içerisindeki her şeye anlatı diyip geçebiliriz fakat bir resimde bu anlatıyı anlamak çok daha zorlaşmaktadır çünkü filmdeki kolaylık burada yoktur, izleyicinin karşısında yalnızca bir an vardır. İşitsel sanatlarda, özellikle de sözsüz işitsel sanatlarda ise anlatıyı kavramak insanın alışlagelmiş algılamaya tecrübelerinden çok daha farklı bir biçimde gerçekleşmektedir. Mozart'ın 40. senfonisi ile ilgili yorumlara bakıldığında bile armonisiz geçişler, modülasyonlara, kadanslara kadar birçok farklı etmeden bir senfoni anlatısının ortaya çıktığı görülebilir. Burada film, resim veya müzik üzerinde anlatıları tek tek yorumlamaktan ziyade anlatının ne olduğu daha büyük önem arz etmektedir. Anlatı yapısıyla ve kuramıyla ilgili daha detaylı bilgi öncelikle Poetika'da ve modern eserlerden bir örnek olarak Seymour Chatman'ın *Öykü Söylem* kitabında bulunabilir.

Anlatıcının anlatısı; o veya bu şekilde anlatı alıcı tarafını belirli bir serüvene dahil etmekte ve bu oyunun kurallarını -haliyle- kendisi koymaktadır. Aynı materyallerin sağlandığı iki anlatıcı birbirinden çok farklı hikayeler anlatabilir, bu da tamamen kişisel arka planlarıyla alakalıdır. Güncel bir örnek olarak; muhacir hikayesinin anlatılışında hicret edenler yağmacı da gözükebilir tamamen mazlum insanlar olarak da. Bu bağlamda bu güncel örneği her gün karşımıza getiren medya da anlatının çeşitliliğine ve anlatıcının buradaki rolüne güzel bir örnek olarak alınabilir, anlatıyı yalnızca sanat ile sınırlandırmak bu çağda safiyane bir davranış olur.

Anlatıcının anlatıyı nerede anlattığı; bu üçüncü seviyede bizim anlatıya nerede maruz kaldığımız girmektedir. Burada anlatıcının ve anlatı biçiminin aynı olduğunu varsayalım, örneğin bir filme televizyonda, sinema salonunda veya yüksek teknolojiye sahip bir sinema salonunda maruz kalmak bile alıcıda farklı refleksler ile karşılık bulabilir. İnsanı hapsetme düzeyi arttıkça anlatının alıcı üzerindeki iktidarı da artmaktadır. Kullanıldığı enstrümanlar arttıkça anlatının alıcı üzerindeki iktidarı da artmaktadır.

Sanat dallarından her biri için anlatı biçimsel olarak farklı bir hal olsa da barındırdıkları değişmemektedir. Anlatının felsefi temelinden bugün ulaştığı kategorik kuramsal boyutuna kadar pek çok şey bu yazıda bahis dışı kalmış oldu fakat bu bahis ne buraya sığar ne de bu konuda yazılanlar halihazırda yazılmış olanlardan öteye geçebilir. Bahsedilmeyenler bir yana, bir anlatıyla karşılaşıldığında neye maruz kalındığıyla ilgili pek çok boyuttan değerlendirme yapılmış oldu.

İMANIN GETİRDİĞİ SAMİMİYET / SEVGİ RUHUyla YAPILAN FEDAKARLIK / KARARLILIK VE AZIMLE YÜRÜTÜLEN MÜCADELE / AHLAK VE İYİ MUAMELE İLE YAPILAN TEBLİĞ VE DAVET / ANLATTIKLARININ ŞAH-SINDA KARŞILIK BULMASI / ÖZÜNLE SÖZÜNÜN BİR OLMASI / VE DOĞRU YOLDA DOSDOĞRU YÜRÜMEK; / MUHATAPLARINDA HEMEN KARŞILIK BULACAKTIR / İLKELİ OLAN KARŞILIĞINI GÖRÜR / MUTLU OLUR / BAŞKALARINI DA MUTLU EDER / SEN DE MUTLU OL / BAŞKALARININ MUTLU OLMASINA KATKI VER.

SABİT DURUŞ SAHİBİ / DOSTUNU DÜŞMANINI TANIYAN / NEYİ NE KADAR YAPABİLECEĞİNİ PLANLAYAN / PLANINA ZAMAN AYIRAN / İLAHİ MESAJI KAVRAYAN OL! / O ZAMAN BAK NELERİ DEĞİŞTİRİYORSUN! / HAYAT, MÜCADELEDİR / MÜCADELE İMTİHANDIR! / İMTİHAN DA YETENEKLERİN KEŞFEDİLMESİNE YARAR / SAHADA DAİMA OL Kİ SENİN YETENEKLERİNDEN FAYDALANSINLAR / SENİ BEKLEYENLER VAR. * DİNİ EĞİTİM, BİLGİ EĞİTİMİ OLDUĞU KADAR DUYGU EĞİTİMİDİR. ANNE BABA ÇOCUKLARININ SADECE DİNDEN HABERDAR OLMASINI DEĞİL DİNDAR OLMASINI DA HEDEFLEMELİDİR. YOĞUN DİNİ BİLGİDEN ZİYADE BU BİLGİNİN ÇOCUĞUN HAYATINDA YER EDİNMESİNİ VE YAŞANMASINI SAĞLAYACAK DUYGU YOĞUNLUĞUNA AĞIRLIK VERMELİDİR / ÇOCUĞUN İLAHİ MESAJI İÇSELLEŞTİRMESİNE VE HAYATINDA YER EDİNMESİNE, SEVGİ DİLİNİ KULLANARAK DESTEK VERMELİDİR. / DİNİN SADECE ÖTE DÜNYA İÇİN DEĞİL BU DÜNYADAKİ İŞLER İÇİN GEREKLİ OLDUĞU BİLİNCİNE SAHİP OLMALARINI ÖNCELEMELİDİR.

ADALET İÇİN ADİL DAVRANMAK / SAYGI İÇİN DEĞER VERMEK / DOĞRULUK İÇİN DOĞRU SÖYLEMEK / SORUMLULUK İÇİN GÖREVİNİ SAVSAKLAMADAN İYİ YAPMAK / GÜÇLÜKLERİ YENE BİLMEK İÇİN CESUR OLMAK / SABRI ÖĞRETMEK İÇİN SABRETMEİNİN NE OLDUĞUNU BİLMEK / SEVGİ İÇİN SEVMEYİ BİLMEK / DOST EDİNMEK İÇİN İYİLİKLERİ UNUTMAMAK / SIKINTIYA DÜŞMEMEK İÇİN TUTUMLU OLMAYI BİLMEK / YARDIM SEVERLİK İÇİN YARDIM ETMEYİ SEVMEK / İLAHİ EMİR VE YASAKLARA UYMA BİLİNCİ / İBADETLERDE DÜZENLİLİK VE DEVAMLILIK / BAŞKALARININ HAK VE MENFAATLERİNİ GÖZETMEK / BİR İŞİ BAŞARMAK İÇİN İRADE İYİ KULLANMAK / DOSTLARINA GÜVENMEK / ONLARA VEFALI OLMAK / TECRÜBELERİ DİNLEMİYİ BİLMEK / GİBİ KİMLİĞİNİN İLK İHTİYAÇLARINI ZAMANINDA EDİNMEYE BAK.

HARAM VE ŞEYTAN DOSTTUR / ONLARLA DOST OLMA / BUNLAR SENİN DÜŞMANLARINDANDIR / YAPACAĞIN HER İYİLİKTEN SENİ UZAKLAŞTIRIRLAR / BOŞ VER DERLER / ALDANMA! / HER HARAM ALEYHİMİZE AÇILAN BİR DOSYADIR / HARAMLARI SAKIN HAFİFE ALMA / HARAM YAKAR / HARAM SUÇTUR / HER SUÇUN CEZASI VARDIR / DİKKAT ET CEZA YEME! / TEMİZ KALMAK MI ZOR / KİRLENMEK Mİ? / KENDİNE SOR! / İNSANI KİRLETEN HER ŞEYİN MEŞRU VE HELAL OLANI VAR / KİRLENMEK İYİ MİDİR? / BUGÜN KENDİN İÇİN NE YAPTI? / KENDİNİ SÜREKLİ DENETLE / KENDİNİ BİRİLERİNE BİLEREK VE İSTİYEREK DENETLETTİR.

SALİH'E GİDERKEN

Recep Ayık

Dışarı çıktım.

Bir sigara yaktım.

Dışarıda bulutlardan sarkan sis vardı ve otomobillerin camlarını yalayıp duruyordu. Cekeytime biraz daha sarılarak yürümeye başladım.

Salih'e gidecektim.

Yolda yeni bir kazı çalışması yapılmış. Tam olarak nedir bilmiyorum. Elektrikle ilgili olabilir, doğalgazla ilgili olabilir yahut borulardan biri patlamıştır, değiştiriliyor olabilir.

Yol, sağ tarafından düzgün bir şerit halinde kesili. Kazı yapılmış, arıza halledilmiş fakat kazılan yerin üstü tam kapatılmadan terkedilmiş. Yürüdükçe üstü kapatılmayan asfalttan suyun sızdığını görüyorum. Küçük küçük su birikintileri yola ayrı bir motif katıyor. Gölge bir birikintiden öbürüne girip çıkıyor. Birinden uzaklaşırken öbürüne gölge düşüyor. Gölge yavaş yavaş yakasını bırakmıyor su birikintileri. Ben de gölgeyi izlemekten vazgeçiyorum.

Ayaklarımda bir ıslaklık hissedince baktım ki ayakkabıları su almaya başlamış. Kendi kendime bu adamlar ne kadar sorumsuz iş yapıyorlar ya hu diye söyledim.

Sokakta, okula doğru yol alan bir anne ve çocuk vardı. Çocuk annesinin elini sımsıkı kavramış, her gün yürüdüğü bu yolu annesiyle yürümenin heyecanını yitirmeden okula yollanıyordu. Adımlarımı seyreterek bu manzarayı seyre koyuldum. Annenin dediklerini duyabilecek yakınlıkta değildim, yalnız kıpırdayan dudaklarını ve el kol işaretlerini görüyordum. Çocuğun çantası annenin elindeydi. Annenin şehadet parmağı bazen havada daireler çiziyor bazen karışık çizgilerle bir

şeyler anlatıyordu. Çocuk hem annesini dinliyor hem de ayağına doladığı bir taşa vura vura ilerliyordu. Ara sıra annesinin de yolunu şaşırtıyor, sağa sola çekiştiriyordu. Ne kadar yön değiştirse de çocuk annenin elini bırakmıyordu. Annenin şehadet parmağını bir iki kez şiddetli sallamasıyla çocuk bu oyundan vazgeçti.

Annenin sesini işitecek kadar yakınlaşmıştım.

- Yavrum, önlüğünü temiz tut! Yürürken dikkat et, bak yolda bir sürü çukur var. Hepsini de pis suyla dolu sonra üstünü başını kirletirsin maazallah.

-Anne, maazallah ne demek?

-Yani, Allah korusun demek. Üstünü kirletme aman dikkatli ol! Bak çantana her şeyden iki tane koydum birini mutlaka arkadaşınla paylaş, tamam mı?

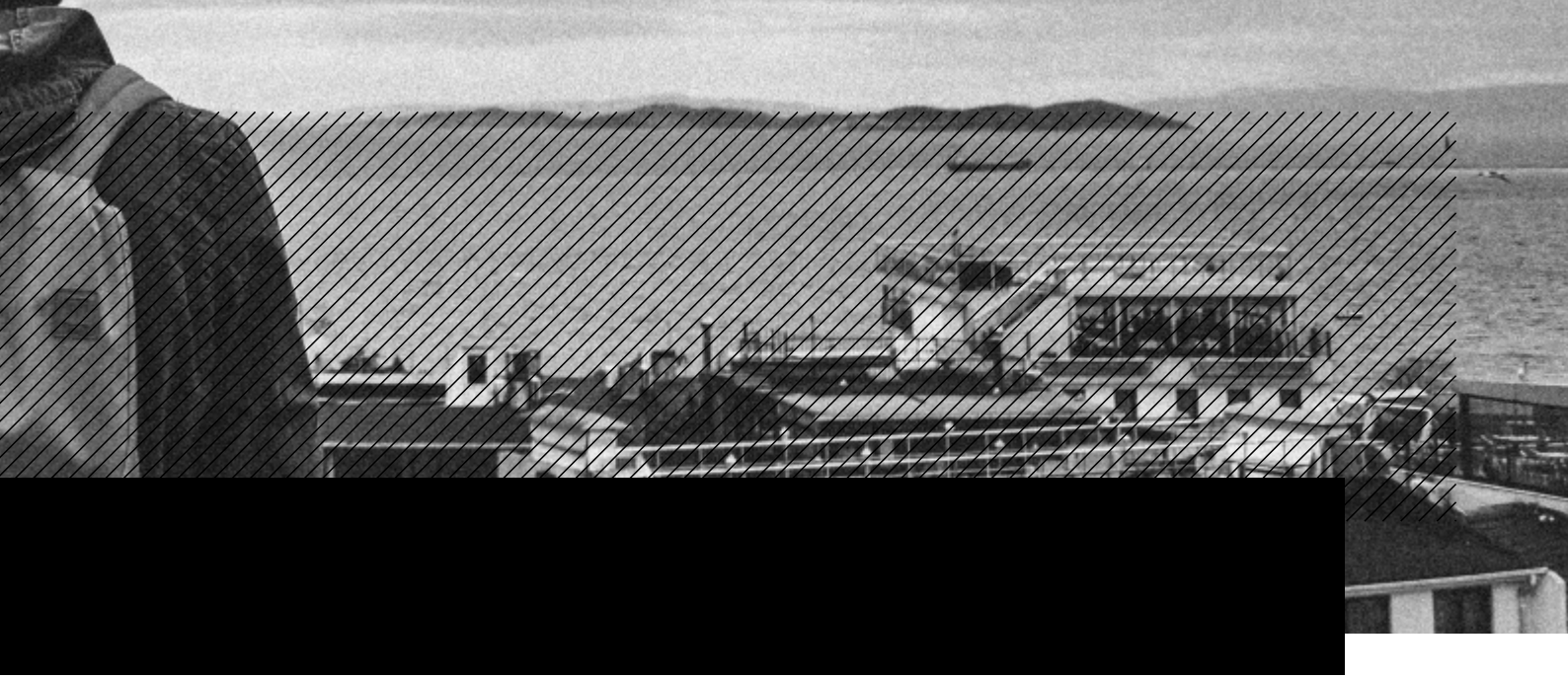
-Ama anne çok acıkıyorum, ikisini de yesem olmaz mı?

-Olmaz, yavrum. Ya arkadaşın da senin kadar acıkmışsa. Hem sen eve gelince ben sana kocaman yemek yaparım. Ya onun kocaman yemek yapacak annesi yoksa...

- İyi peki anne. Ama annen var mı diye soram olmaz mı? Annesi varsa ikisini de yerim böylece.

- Aaa olmadı ama. Hiç öyle sorulur mu, ayıp çok ayıp!"

Çocuk soru sormayı bırakmış, annesinin tembihlerini dinlemeye devam ediyordu. Bu konuşmanın kulağıma düşen az bir kısmıyla yetinmeye çalıştım. Anne kim bilir daha ne öğütler vermişti. Kaçırdığım için bayağı iç geçirdim, geçip gittim.

Bu sırada yeni bir birikintiyeye adım attım. İki ayakkabım da su almıştı. Sorumsuzluğun da böylesi!

Her an gelişimi bekleyen bu insanı bir kez olsun mutlu edemedim. Sürekli söz verip sözlerimi astım. Ne bileyim işte, insanoğlu bahane üretmekte hız tanımıyor. Ama o bıkmamış ben bahane ürettikçe davet etmiş, ben sözlerimi astıkça yeni yeni sözler istemişti. Elbette içimde bir üzümlük vardı. Mahcuptum. Korkuyordum. Birgün "artık gelmene gerek yok" derse ne yapacaktım. Bana sunulan tek davet buydu ve ben hâlâ kaçmak için bahane arıyordum.

Yoldaki çalışma ısınmamı etkilemiş, tence-rem kaynamaz olmuştu. Salih ise sıcaktı, hep öyleydi yazında ve kışında. Kapısını açınca bana öyle bir sarılacaktı ki kemiklerim birbirine geçecekti. Kalbi kalbime de geçecekti. Yüzünde parlayan bir kıvılcım aramıza ışıktan köprüler kuracaktı. Kapıda bir an bile durmama razı olmayıp beni içeri alacaktı. Evi sıcak olacaktı, yüreği gibi. Ve yüreği gibi düzgün, bozulmamış. Her şey yerli yerinde... Pencereleri her yönden güneş alan aydınlık bir evdi. Halılar pencereden giren ışığı yansıtacak kadar saydam ve temizdi. Bense çukurlara girip çıkmış ayaklarımla bu halılara basacaktım. İçim el vermiyor açıkçası, utaniyorum. Ama suç bende değil ki. Sorumsuz herifler yolu delik deşik etmişler, çukurlar açılmış, çamurlar... Bir ara Salih'in de aynı yollarda yürüdüğünü düşündüm. Öyle ya o da bizden biriydi. Peki niye kirlenmiyordu?

Sigaram bitmişti. Bu nemli hava yüzünden mi bilmiyorum. Yeni bir dal aldım paketten, cebimden kibritimi çıkardım, gözlerimi sigaramın ucuna diktim. Çakk! Tam sigaramı yakacakken kib-

rit söndü. Neyse dedim ikinci kibriti çıkardım, aynı şey. Sinirlenmişim. Üçüncü kibriti çıkardım. Daha dikkatli bir şekilde gözlerimi sigaranın ucuna, sigarayı da avuçlarımdan içine yerleştirdim.

Çakk!

(...)

Hay Allah belasını...

Ya hu siz ne sorumsuz adamsınız ya!

Allah aşkına şu koca çukuru açıyorsunuz da niye kapatmadan çekip gidiyorsunuz.

Ayaklarımdan ısladığına yanarken kendimi su dolu bir çukurun içinde buluvermişim. Dizlerime kadar suya batmış, bir de asfalta kapaklanıp üstümü kirletmişim. Ağzımda sigara öylece kalakaldım. Anne ve çocuk bana tuhaf tuhaf bakarak geçip gitti. Bir ara annenin şahadet parmağına asılı kaldım ve çocuğun garip garip bakan gözlerine. Onlarla aynı yoldan yürümemize rağmen hiçbir lekeleri yoktu. Yalnız annenin ayağında birazcık çamur.

Tabi çukurun içinden gelip geçenin beni seyretmesiyle sinirim iyice artmıştı. Sigarayı bir tarafa kibriti bir tarafa atıp çukurdan çıktım.

Havada dünkü yağmurdan kalan sis kalkmıştı.

Yolda kazı çalışması yapmışlar ve bitirmeden çekip gitmişlerdi.

Yarım yamalak çalışma yüzünden çukura düşüp üstümü başımı batırmıştım.

Adamlar sorumsuzdu.

Salih'e gidecektim.

Vefa'ya

Ağıt

Mehmed Eşref

Yine yağmurun sesine kaptırmış kendimi, içime huzurun zuhur edişini bekleme durmuştum. Yağmur tanelerinin savrula savrula -ama savurtkan olmadan- raksa dalmış şeydalar gibi ahenkle yeryüzünün kalbinde beklenen muştuyu okşayarak vukû bulmasını hayran hayran dinliyordum.

Karanlığın saltanatı başladığında caddelerin âşinâsız kalmış kollarına teselli sunmak için geldiği âşikâr olan yağmur, naifçe bırakarak damlalarını kimsesiz parke taşlara, "Üzülme! Özlenen, ama kimselerin de bulamadığını bırakıyorum kollarına." der gibi pencereden aşağı çekiyordu yorgun bedenimi.

Muhakkak karanlık, tek başına hiçbir şey ifade etmeyen leş bir mefhum; yağmur ise yalnız kaldığında ahengi bozulmuş bir isim olarak tahammül edilesi şeyler değildi...

...

Bu semte kaçınıcı gelişimdi acaba. Şu patikayı kaçınıcı çıkışım karanlıklar içinde. Kaçınıcı selam verişim ihtiyarlara. Kaç kez tebessüm ettim. Ne kadar sevdim arz-ı endam eden çocukları, seninle başlayan yağmurlarda. Ya ne kadar ağladım, hasretine sancılarla.

Derdi belini bükmüş ihtiyarın narası dağıtamadı hecene dikkat çarpıntılarımı.

-Bu vakitte ne hal oğul, yabancısın var gör buranın?

...

Varıp da seni görsem nasıl bigâne kalır, yabancılık çeker gayrısına ağyar gözlerim. Ahvalimi pürnur kılasın diye sözlerine hemhal olurken, senli yangınlarım incecik bir titreyişle kıvrınmamış mıydı?

Buraya her gelişimde tarif edemediğim münzevi bir sızı derinlere, derinlerde bir yere çöker kalırdı. “Şuramda!” diye başlardım söze. “Tam şuramda tarifi dilden ırak bir yük var gibi.” diyecek olurdum kimi zaman. Zira buraya adımımı attığım anda tahayyül ettiğim birçok şeyin tarumar olduğunu müşahede etmiş ve sindirmiştim. Bundan olacak ki çok sevdiğim bu semte kalp atışlarım eşlik edemiyor; deruni bir kaygı duyuyor, teyakkuz halinde mütemadiyen bir gerginlikten kendimi alamıyordum.

Semti tanımlarken aklıma İstanbul takıldı. Acaba ifade ettikleri mana aynı mı diye düşündüm, lakin bir olamazdı. Çünkü payitaht için, “Kendimi bir yere böylesine ait hissedip de oraya bu denli yabancı olduğum başka bir yer yoktur.” diyordum. Lakin burası, İstanbul’un orta yerindeki bu semt, maddede yahut manada, müteessif bir edayla, tüm güzelliğinin yanında vurgun yemiş, terk edilmiş köhne bir mesken olarak öylece duruyordu...

Beli bükülmüş ihtiyarın derdi döküldü:

-Oğul, ne haldesin ki hüznünü feryat bilip sükuta ferman verirsin?

-...

Derdi bükülmüş ihtiyarın sözlerinde gözlerini buldum...

*(Ben bu metnin son cümlesini kurarken radyoda
Melahat Pars Hanım eşi Hazım Bey için bestelediği
kürdilihicazkâr şarkıyı terennüm etmeye başladım.
Sözü ona bıraktım, cümle yarım kaldı.
O halde son cümleyi okuyucu kursun.)*

Azınlık

Bir okuyucumuz bildiriyor:

“Tanıdığım pek çok toptancı Türk tüccarından mal alan bir tek Rum hatırlamıyorum. Kıbrıs hadiselerinden beri hiçbir Rum’un Türk esnafından mal almadığını da biliyorum. Hatta Büyükkada’da bakkallık eden bir Türk arkadaşım bu yüzden dükkânını kapatmıştır.”

Bir başka okuyucumuz bildiriyor:

“Bizim Rami muhitine haftanın pazartesi günü sana kamyonu gelir. Tevzi memuru Koçu’dur.

Salı günü şeker kamyonu gelir. Tevzi memuru Mimi’dir.

Çarşamba günü tuvalet sabunları kamyonu gelir. Tevzi memuru Yanni’dir.

Cumartesi günleri intişar baş satıcılık ispirto kamyonu gelir, tevzi memuru Yorgi’dir.”

Birçokları mecbur oldukları halde tabela asmazlar ve isimlerini saklarlar; bazıları sahte Türk adı kullanırlar.

Türkçe öğrenmezler. Öğrendikleri kadarını da konuşmazlar. Şiveler, berbattır. Türk edebiyatını bilmezler. Türk kültürünü benimsemezler. Fakat Türkiye’de yaşar, kazanır ve en refahlı hayata kavuşurlar.

Bizim onlara davranışımız kardeşçedir. Onların bize karşı davranışı düşmanca. Bizden olanlarla olmayanları dillerinden, şivelerinden, Türklere karşı hareketlerinden, Türklüğe ait bilgilerinden, yaşayışlarından, hatta bakışlarından anlamak ve ayırmak mümkündür.

En basit hak ve mantık prensibi, bize dost olmayanlarla dost olmaktan, bizimle alışveriş etmeyenlerle alışveriş etmekten, bize iş vermeyenlere iş vermekten bizi alıkoyar.

Artık tek taraflı vatandaşlığa, tek taraflı ticarete, tek taraflı dostluğa ve ahbablığa paydos.

Peyami Safa

1957

Yabancı Dil

Bilhassa Ermeni ve Musevi vatandaşlarımız arasında Türkçeyi gittikçe daha iyi öğrenenler çoğalıyor. Şiveleri düzeliyor. Aralarında Türkçeyi iyi yazan muharrir ve şairler de vardır. Onlara karşı duyduğumuz yakınlık ve sevgi, dilin insanlar arasında yalnız anlaşmaya değil ne büyük bir sempatiye ameli olduğunu da gösterir. Bu vatandaşlarımızın eskiden musikimizde olduğu gibi edebiyatımızda da kültür tarihimizde de yer alacak kadar bu memleketin evladı olduklarını ispat etmeleri lazımdır. Bizden ziyade onların umumi yerlerde yabancı dille konuşmak saygısızlığı gösteren ırkdaşlarına ihtarda bulunmalarını temenni ederiz.

Servetini bu topraklarda kazanıp başka memleketlere kaçırın, evinde, sokakta ve umumi yerlerde yabancı dille konuşan bir kısım azınlık mensuplarına karşı bu milletin duyduğu nefret haklı bir tepkidir. Bu duyguyu şoven milliyetçilikle karşılaştırmamak lazımdır.

1957

Türkiye'de Ramazan Ve Din Hayatı

İngiltere'nin ünlü gazetesi "Times", geçenlerde Türkiye'de din hayatının kuvvetlendiğini ve Türk devletinin bir İslam devleti olmaya doğru gittiğini yazdı.

Okuyucu soruyor:

"Ne demek? Biz oldum olası İslam devleti değil miyiz?"

Peyami Safa

1 Mart

1960

Tercüman

Gündelik Şeyler

Uğur Demirel

Kurban Bayramı sabahı, ev ahalisiyle bayramlaşma telaşı arasında

Nerede o eski bayramlar denir ya sürekli. O bayramlar bir yana; eski bayramlıklar, bayramlaşmalar ve bayramlaştıklarımıza mahcup bir sitemdir aslında bu söz. Büyükler küçüklere, ana babalar çocuklara, dostlar aşinalara, âşıklar maşuklara açık açık sitem edemediğinden mütemadiyen tekrar ederler: "Nerede o eski bayramlar?"

Bakın diyorlardır aslında, bakın, zaman geçti, mekân geçti, siz geçmediniz. Sizi göremedik. "Bayramımız, çocukluk bayramımız salıncaksız geçmiş gibi gözümüze yaş doldu."

Bir de şey var tabii. Anmamam yakışık almaz. Meşhur türküde ne diyordu ozan: "Ver elini karlı dağlar aşalım, bayramlaşalım."

Yazdamı Köyü Mezarlığı, Büyükninememin mezarı başında

Mezar taşını bademin kapattığı şu kabir büyükninememin. Babamın babaanesi. Kitabesinde irtihali 1944 yazıyor; doğum yılı meçhul. Dört küçük çocuğu varmış öldüğünde. En büyüğünü hesaba katarsak en fazla yirmi sekiz otuzundaymış. Geçen aylarda son evladı göç eyledi; yıl 2018.

Öldüğünde otuzunda değildi, altı kişilik mütevazı bir ailesi vardı. Sonra olaylar onun haberi olmadan gelişti. Soyü soylandı. Seksen beşlik bir adam dünya gözüyle "ana" diye andı onu mesela, atmış beşini dolduran insanlar "ebe" diye dua etti ona.

Şimdilerde ben mezarı başındayım. Tevellüdüm 91'in sonları. Galiba yaşıtlar. Büyüknine.

Neydi Nurullah Genç'in söylediği:
*Ömrün ne sonundayız ne de henüz başında
Otuz üç yaşıdayız hep otuz üç yaşında*

Köyden dönerken, Bozkır

Çorak toprakların, gen tarlaların, dağ eriklerinin, pelitlerin, pürlerin, ahlatlının, sakaların, kara serçelerin arasında yürürken durmak ve arkama bakmak ihtiyacı duyuyorum. Her şey geçip giderken hiçbir yere gitmeyen bu topraklar bana bir şey fısıldıyor.

Rüzgârının kucığına doğduğumdan mı havasının sertliğine kucak açtığımdan mı bilmem fakat usulca bir şey söylüyor. Bu uğultunun içindeki alaylı tebessümü seziyorum hemen. Necip Fazıl'ın "Kaçıp dolaşsan da sen şehir şehir/ Bana kalacaksın yine son günü" dizeleri zihnimde dolanıyor.

Konya Sultan Selim Camii

İçinde sabah rüzgârına benzeyen bir sekinet barındıran camii görünce Yahya Kemal'in Atık Valide için yazdığı satırları anımsarım:

Kaç defa geçtiğim bu sokaklar bugün yine Sessizdiler. Fakat Ramazan mânevîyyeti Bir tatlı intizâra çevirmiş sükûneti

Bozkır Meydanı'nda Tarihi Çınarın Altında

Bozkır meydanındaki şu çınarın tarihini değil ama talihini biliyoruz. Altında "Hayatın en hakiki mürşit, iltimdir" yazan çınar, 1927'de, İstiklal Harbi'ne ve İstiklal Marşı'na sadakat gösterdiği gerekçesiyle 5000 müderris ve talebenin darağacı oldu.

Fındıklı Sahili, İsmet Özel'i taklit etmeye çalışırken

Efil efil esen bir rüzgârın yaralarıma.

Çünkü Çarşılardan Geçtim

Ülkü Tamer

neden öldüğümü anlamayacaklar, çünkü güneşler doğar çarşılar üzerine, getirip develerini yıkmışlar, gümüş çadırlarını kurmuşlar, zencefil satıyorlar hatta, ateş yakıyorlar geceleri, bazan namaz kılıyorlar, sevişiyorlar boş vakitlerinde; çünkü öldüğümü anlamayacaklar neden, büyüse bile mezarımdan ormanlar; ama kur'an okuyacaklar, şerbet dağıtacaklar ve terleyecekler ara sıra, çünkü beni bilmemişlerdi zaten ve zencefil satacaklar, ve durmadan, ama durmadan çoğalacaklar.

kuyuların yanından geçerdik, esmer köyler bırakırdık gerimizde ve atlar; ipekli toplardık unuttum şimdi nerelerden, kokular, yağlar, biraz yorgunluk; gece oldu mu uyurlardı, karıları vardı bazılarının; bir testiye dokunurdum elimle, öylece sabahı bulurdum, sonra güneşler doğardı çarşılar üzerine; bırakıp gidemezdim o tenteleri, nereye gitsem gelirlerdi arkamdan, nereye gitsem susamak vardı, pişmanlık vardı, o testiye özlerdim belki; belki yatağımı arardım, tabanlarım çatlardı kumdan, sıcak üşütürdü beni; hiç bilmeseydim testileri, yatakları, develeri, çekip giderdim gelmemeye, o en eski yalnızlığım çekip gitmiş, gelmez artık, nedendir anlamadım, kendi ülkeme yıldızlar değmez, sular akmaz, yağmur işlemez ağaçlarıma; bırakmaz beni kalabalık, çünkü çarşılardan geçtim! neden öldüğümü anlamayacaklar, doğururken de bilmediler bunu, minareler gösterdiler yalnız, hep elimden tuttular. üstelik üzüldüler benimle, oldukça ağladılar, kim bilir nerelerden düştüm, nerelerim kanadı, hiç anlamadılar; baksam sevişirler şimdi ve salıncak kurarlar. hatırlamak en büyük düşmanıdır yalnızlığın, ucunda yaşamak var; bütün yolları denedim akşamları testilere, testilere dokundukça; gölgelere sığındıkça gördüm kur'an okuduklarını, namaz kıldıklarını, "gün gelir inanırsın," dedi en yaşlıları, "yaşlanınca görürüm seni." sakalım ağarmamışken öldüm ve ölünce sevindi, zencefil sattı çarşıda; her şeyi unuttum, hiç hatırlamadım, gün geldi hepsi silindi ama neden öldüğümü anlamadılar, çünkü güneşler doğdu çarşılar üzerine, uzaklardan bir deniz büyüdü uykularına, elleri karılarına değdi, çocukları ağladı birden, kum tanecikleri büyüdü, gözlerine kaçtı çünkü; birer birer uyandılar gecikmiş bir alevle ışığınca sokaklar. zencefillerini çıkarıp eskitilmiş bir çarşıya başladılar.

Terkibi Bent

Ziya Paşa

İkbâl için ahhâbı siâyet yeni çıktı
Bilmez idik evvel bu dirâyet yeni çıktı

(Yükselmek, iyi bir mevkiye gelmek için dostlarını çekiştirmek yeni çıktı, önceleri bu beceriksizliği bilmezdik, bu da yeni çıktı)

Sirkat çoğalıp lâfz-ı sadâkat modalandı
Nâmus tamam oldu hamîyyet yeni çıktı

(Hırsızlık çoğalıp sadakat sözü moda haline geldi, namusu bitirdik, hamîyet yeni çıktı)

Düşmanlara ahhâbını zemm oldu zerâfet
Dildardan ağyâra şikâyet yeni çıktı

(Düşmanlara dostları yermek bir incelik oldu; başkalarına gönül dostlarından şikâyet yeni çıktı)

Sâdıkları tahkîr ile red kâide oldu
Hırsızlara ikrâm ü inâyet yeni çıktı

(Sâdik kişileri aşağılama, reddetme benimsenir oldu; hırsızlara ikram ve yardım yeni çıktı)

Hak söyleyen evvel dahi menfûr idi gerçi
Hainlere amma ki riayet yeni çıktı

(Her ne kadar doğruyu söyleyenler de önceleri nefretle karşılanmışsa da ancak hainlere uyma yeni çıktı)

Evrak ile ilân olunur cümle nizâmât
Elfâz ile terfih-i ra'îyyet yeni çıktı

(Bütün düzenlemeler bazı kâğıtlar ile ilan olunur, söz ile halkın refaha eriştirilmesi ise yeni çıktı)

Âciz olanın ketm olunur hakk-ı sarîhi
Mahmîleri her yerde himâyet yeni çıktı

(Güçsüz olanın en belirgin hakkı saklı tutulur, himaye görenleri her yerde korumak yeni çıktı)

İsnâd-ı ta'assub olunur merd-i gayûra
Dinsizlere tevcih-i revîyyet yeni çıktı

(Gayretli kişiler taassupla suçlanırken dinsizlere özgü derin düşünce yeni çıktı)

İslam imiş devlete pâ-bend-i terakki
Evvel yoğ idi işbu rivâyet yeni çıktı

(Devletin yükselmesine engel olan İslamiyet imiş, önceleri yoktu, bu rivayet yeni çıktı)

Milliyyeti nisyan ederek her işimizde
Efkâr-ı Firenge tebâîyyet yeni çıktı

(Her işimizde millî benliğimizi unutarak Batı düşüncesine körü körüne bağlılık yeni çıktı)

Eyvah bu bâzîçede bizler yine yandık
Zîra ki ziyân ortada bilmem ne kazandık

(Eyvah bu oyunda bizler yine yandık, çünkü zarar ortada bu konuda bilmem biz ne kazandık)

Çatlayamadım

Kaan Bilge Kutadgu

Çökmüşüm bir köşeye.
Çökmüş üzerime koca dünyanın kasveti
Sırtım duvara yaslanmış, yüzüm toprağa dönük
Nicedir gözyaşlarımla alıyorum abdestimi
Çınarın gölgesine bağlıyorum secdelerimi nicedir
Nice kelimelerimi gömdüm toprağın bağına.

İnsana ne düştü yaşadığından bilemem
Benim payıma onun yükü düştü
Derdi, kederi, sıkıntısı
Bir de o kahreden gamsızlığı;

Hani derler ya! "Taş olsa çatlardı".

Taş oldum, çatlamadım!
Çatlayamadım.

Atik-Valde'den İnen Sokakta

Yahya Kemal Beyatlı

Nihad Sami Banarlı'ya

İftardan önce gittim Atik-Valde semtine,
Kaç def'a geçtiğim bu sokaklar, bugün yine,
Sessizdiler. Fakat Ramazan mânevîyyeti
Bir tatlı intizâra çevirmiş sükûneti;
Semtın oruçlu halkı, süzölmüş benizliler,
Sessizce çarşıdan dönüyorlar birer birer;
Bakkalda bekleyen fıkârâ kızcağızları
Az çok yakından sezdiriyor top ve iftarı.
Meydanda kimse kalmadı artık bütün bütün;
Bir top gürültüsüyle bu sâhilde bitti gün.
Top gürleyip oruç bozulan lâhzadan beri,
Bir nurlu neş'e kapladı kerpiçten evleri.
Yâ Rab nasıl ferahlı bu âlem, nasıl temiz!

Tenha sokakta kaldım oruçsuz ve neş'esiz.
Yurdun bu iftarından uzak kalmanın gamı
Hadsiz yaşattı ruhuma bir gurbet akşamı.
Bir tek düşünce oldu teselli bu derdime;
Az çok ferahladım ve dedim kendi kendime:
"Onlardan ayrılış bana her an üzüntüdür;
Mâdem ki böyle duygularım kaldı, çok şükür."

*Atik-Valde'den İnen Sokakta", Kendi Gök Kubbemiz,
İstanbul, 2007, s. 19*

Ezansız Semtler*

Yahya Kemal Beyatlı

Kendi kendime diyorum ki: Şişli, Kadıköyü, Moda gibi semtlerde doğan, büyüyen, oynayan Türk çocukları milliyetlerinden tam bir derecede nasip alabiliyorlar mı? O semtlerdeki minareler görülmez, ezanlar işitilmez, ramazan ve kandil günleri hissedilmez. Çocuklar Müslümanlığın çocukluk rüyasını nasıl görürler?

İşte bu rüya, çocukluk dediğimiz bu Müslüman rüyasıdır ki bizi henüz bir millet halinde tutuyor. Bugünkü Türk babaları havası ve toprağı Müslümanlık rüyası ile dolu semtlerde doğdular, doğarken kulaklarına ezan okundu, evlerinin odalarında namaza durmuş ihtiyar nineler gördüler. Mübarek günlerin akşamları bir minderin köşesinden okunan Kur'an'ın sesini işittiler, bir raf üzerinde duran Kitabullah'ı indirdiler; küçücük elleriyle açtılar, gül yağı gibi bir ruh olan şan sayfelerini kokladılar. İlk ders olarak besmeleyi öğrendiler; kandil günlerinin kandilleri yanarken, ramazanların, bayramların topları atılırken sevindiler. Bayram namazlarına babalarının yanında gittiler, camiler içinde şafak sökerken tekbirleri dinlediler, dinin böyle bir merhalesinden geçtiler, hayata girdiler. Türk oldular.

Bugünün çocukları büyük bir ekseriyetle yine Müslüman semtlerde doğuyorlar, büyüyorlar, eskisi kadar derin bir tahassüs ile değilse bile yine Müslümanlığı hissediyorlar. Fakat fazla medenileşen üst tabakanın çocukları ezansız yeni semtlerde alafranga terbiye ile yetişirken Türk çocukluğunun en güzel rüyasını göremiyorlar. Bu çocukların sütü çok temiz, hilkatleri çok metin olmalı ki ileride alafranga hayat Türklüğü büsbütün sardıktan sonra milliyetlerine bağlı kalabilsinler, yoksa ne muhit, ne yeni yaşayış, ne semt, hiçbir şey bu yavrulara Türklüğü hissettiremez.

Ah! Büyük cedlerimiz! Onlar da Galata, Beyoğlu gibi Frenk semtlerinde yerleşirlerdi, fakat yerleştikleri mahallede Müslümanlığın nuru belirir, beş vakitte ezan işitilir, asmalı minare, göğeli mescit peyda olur, sokak köşesinde bir türbenin kandili uyanır, hâsılı o toprağın o köşesi imana gelirdi. Beyoğlu'nu ve Galata'yı saran yeni yapıların yığını arasında o mescitlerden ve o türbelerden bir ikisi kaldı da (gördük ki) cedlerimiz o keferer Frenk mahallelerinin toprağına böyle nüfuz ederlerdi. Biz bugünün Türkleri bilakis Şişli, Nişantaşı, Kadıköy, Moda gibi küçücük bir şehri andıran yerlere yerleştik, fakat o yerler Müslüman ruhundan arı, çorak ve kurudur. Bir Üsküdar'a bakınız bir de Kadıköy'ü'ne, Üsküdar'ın yanında Kadıköyü Tatavla'yı¹ andırır. Eski Türklerin ruhları ile yeni Türklerin ruhları arasındaki farkı anlamak isterseniz bu son asırda peyda olan semtlerle İstanbul içlerini mukayese ediniz. Medenileştikçe Müslümanlıktan çıktığımızı tabii ve hoş gören eblehler uzağı değil Balkan devletlerinin şehirlerine kadar gitsinler. Görürler ki baştanbaşa yenileşen o şehirlerin her tarafında çan kuleleri yükselir, pazar ve yortu günleri çan sesleri işitilir. Manzara halkın dinini, milliyetini hatırlatır. O şehirler bizim yeni semtlerimiz gibi millî ruhtan arı değildirler. Artık Türk milletinin ruhu bir rayiha gibi uçtu mu? Hayır, büyük kitlede yine o ruh var, fakat biz son nesil bir sürü gibi büyük kafileden ayrıldık, uzaklaştık, kaybolduk; fakat daha uzağı gitmeyeceğiz, döneceğiz, tekrar büyük kafileye iltihak edeceğiz. Yeni tarzda yaşayışla cedlerimiz dinini mezcetip bizi bu çoraklıktan, bu karanlıktan, bu ufunetten kurtaracak mürşitler, şairler, edipler, hatipler yetişmedi, fakat gayet tabii bir revişle büyük kafileyle kendi kendimize döneceğiz.

Dinsizliğin, kayıtsızlığın aksülameli başladı bile. Çocukluktan beri diyanet yolundan ayrılmamış olan kardeşlerimiz bizim gibi rücu hislerini itiraf edenlere henüz inanmıyorlar. Onlara tamamıyla iltica edeceğimiz zaman da bizi birden tanıyamayacaklar. Çünkü onlardan çok ayrı, çok uzak düştük.

Dört sene evvel Büyükkada'da oturuyordum. Bayramda bayram namazına gitmeye niyetlendim. Fakat Frenk hayatının gecesinde sabah namazına kalkılır mı? Sabah erken uyanmamak korkusu ile o gece hiç uyumadım. Vakit gelince abdest aldım, Büyükkada'nın mahalle içindeki sakit yollarından kendi başıma camiye doğru gittim. Vaiz kürsüde vaaz ediyordu. Ben kapıdan girince bütün cemaatin gözleri bana çevrildi. Beni, daha doğrusu bizim nesilden benim gibi birini, camide gördüklerine şaşıyorlardı. Orada, o saatte toplanan ümmet-i Muhammed, içine bir yabancıyı geldiğini zannediyordu. Ben içim hüznümlü dolu yavaş yavaş gittim. Vaazızı çok küp dinleyen iki hamalın arasına oturdum. Kardeşlerim, Müslümanlar bütün cemaatin arasında yalnız benim vücudumu hissediyorlardı. Ben de onların bu nazarını hissediyordum. Vaazdan namazda ve hutbede onların içine karışıp "Muhammed" sesi kulağıma geldiği zaman gözlerim yaşla doldu. Onlarla kendimi yek dil, yekvücut olarak gördüm. O sabah, o, Müslümanlığa az aşına Büyükkada'nın o küçücük camii içinde, şafakta aynı milletin ruhu bir cemaati idik. Namazdan çıkarken, kapıda ayandan Reşid Âkif Paşa durdu, bayramlaşmayı unutarak elimi tuttu. "Bu bayram namazında iki defa mesudum, hamdolsun sizlerden birinin kendi başına camiye gelmiş gördüm. Berhudar ol oğlum! Gözlerimi kapamadan evvel bunu görmek beni müteselli etti." dedi. Hem geldiğimi hem de bayramımı tebrik etti. Yanındaki eski adamlar da onun gibi tebrik ettiler. Bu basit hadiseden pek samimi olarak mahmuzdular. O sabah gönlüm her zamandan fazla açıldı.

Biz ki minareler ve ağaçlar arasında ezan seslerini işiterek büyüdük. O mübarek muhitte çok sonra ayrıldık, biz böyle bir sabah namazında anne millete tekrar dönebiliriz. Fakat minaresiz ve ezansız semtlerde doğan, Frenk terbiyesiyle yetişen Türk çocukları dönecekleri yeri hatırlayamayacaklar!

¹ Tatavla: Bugünkü Kurtuluş'un eski adı.

* Tevhid-i Efkâr, nr 314, 23 Nisan 1922
"Ezansız Semtler", Aziz İstanbul, İstanbul Fethi Cemiyeti Yayınları, 2017, s 101)